

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
Katedra hudební kultury

Lidová hudba na Chodsku

Bakalářská práce

Čeněk Vladař

Specializace v pedagogice, obor Popularizace hudební kultury

Vedoucí práce: Doc. Paedr. Marie Slavíková, CSc.

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni 30. června 2015

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucí své bakalářské práce, paní doc. PaedDr. Marii Slavíkové, Csc., která mě díky svým rozsáhlým vědomostem a ochotě dokázala nasměrovat a podpořit. Dále děkuji p. Kamilu Jindřichovi a p. Josefu Kunešovi, kteří mě také velice ochotně informovali o současném kulturně – folklórním dění v regionu.

Zde se nachází originál zadání kvalifikační práce.

Obsah

ÚVOD.....	7
1 LIDOVÁ HUDBA.....	9
1.1 LIDOVÁ HUDBA NA PLZEŇSKU	9
2 CHODSKO	11
2.1 ZEMĚPISNÉ ZAŘAZENÍ	11
2.2 CHODOVÉ A JEJICH PŮVOD.....	12
2.3 TRADICE A ZVYKY NA CHODSKU	12
2.3.1 Chodský kroj	13
3 HUDEBNÍ CHARAKTERISTIKA CHODSKÉ LIDOVÉ HUDBY.....	14
3.1 CHARAKTERISTIKA TRADIČNÍ VOKÁLNÍ LIDOVÉ HUDBY NA CHODSKU	14
3.2 CHARAKTERISTIKA CHODSKÉ LIDOVÉ INSTRUMENTÁLNÍ HUDBY	16
3.3 HISTORIE CHODSKÉ HUDBY	18
3.4 MUZYKY ZACHOVÁVAJÍCÍ CHODSKOU TRADICI V DNEŠNÍCH DNECH	31
4 VÝZKUMNÁ ČÁST.....	35
4.1 ROZHOVORY S PŘEDSTAVITELI KULTURY V DOMAŽLICÍCH	35
4.1.1 Cíl rozhovorů.....	35
4.1.2 Strategie rozhovorů	35
4.1.3 Rozhovor s Kamilem Jindřichem.....	36
4.1.4 Rozhovor s Josefem Kunešem	38
4.1.5 Vyhodnocení rozhovoru	40
4.2 VÝZKUM INFORMOVANOSTI ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI O CHODSKÉM FOLKLÓRU POMOCÍ DOTAZNÍKU	41
4.2.1 Záměr výzkumu	41
4.2.2 Cíl výzkumu.....	41
4.2.3 Metody výzkumu	42
4.2.4 Realizace výzkumu.....	43
4.2.5 Formulace otázek	43
4.2.6 Analýza výzkumného vzorku	44
4.2.7 Interpretace výsledků výzkumu.....	45
4.2.8 Závěr výzkumu.....	48
ZÁVĚR	50
RESUMÉ.....	51
SEZNAM GRAFŮ.....	52
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	53
KNIŽNÍ ZDROJE	53
INTERNETOVÉ ZDROJE.....	55
SEZNAM PŘÍLOH	57

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je lidová hudba na Chodsku. Důvodů, proč jsem si toto téma zvolil, bylo několik. K lidové hudbě mám náklonnost již od dětství, které jsem prožil v malé vsi na Šumavě, jež do chodských vesnic sice nespadá, ale některé jejich zvyky se tam dodržovaly a dodržují dodnes. Určitě díky mé babičce, která mi zpívala nejen chodské písně už od kolébky, jsem měl k folklóru vždy velice kladný vztah. Pamatuji si, že při každé větší sešlosti, kdy voněly úžasné chodské koláče či chodský báč, se zpívalo napříč šumavskými dechovkami a vždy došlo i na písně z Chodska. To, co mě na vesnicích Chodska vždy fascinovalo, je, jak si místní lidé dokáží zachovat tradice, které se ve městech stávají vzácností. A je velice dobře, že díky záslužné práci lidí, kteří se v sektoru folklóru snaží, seč jim síly stačí, máme dnes možnost navštívit například Chodské slavnosti, které jsou chodskému folklóru ve všech jeho podobách doslova zasvěcené.

Chodsko je region, kde se snoubí úžasné šumavské scenérie, temperament lidí, krásné kroje, nezvyklé tradice, nekonvenční hudební nástroje a písně, které jsou odlišné od všech ostatních. Je to oblast, jež soustřeďuje známé chodské vesnice kolem Domažlic, sice malá rozlohou, ale za to je více než bohatá na folklór. Ve vesnicích, jakými jsou Postřekov, Mrákov, Tlumačov, Klenčí pod Čerchovem, Draženov, Chodská Lhota, Pocinovice a mnoho dalších, se rodily legendy chodské hudby, o kterých je zmiňováno v mnoha publikacích, avšak nikde není k dostání ucelená publikace pojednávající o chodské hudbě od samotného počátku až do současnosti.

Za cíl své bakalářské práce jsem si proto stanovil zpracovat systematičtější ucelenou charakteristiku lidové hudby Chodska. Většina publikací se zaměřuje především na dudy a dudácké muziky, ale muzikologický komplexní pohled na tuto hudbu není zpracován. Nejsem odborníkem v oblasti hudební analýzy a fundované hudební charakteristiky všech složek hudby daného regionu, ale v rámci svého studijního zaměření se pokusím o stručnou charakteristiku chodské lidové hudby, a to jak vokální, tak i instrumentální části.

Na začátku teoretické části práce definuji pojem „lidová hudba“ a stručně charakterizuji Chodsko včetně jeho obyvatel. Další kapitoly věnuji historii chodské lidové hudby a představím některé významné osobnosti. Dále se budu zabývat současnými dudáckými

muzikami, které zachovávají chodskou tradici, fúzí chodské hudby a na závěr i její hudební charakteristikou.

Ve výzkumné části bakalářské práce budu metodou rozhovoru zjišťovat pohled erudovaných pracovníků na chodský folklór a rovněž se budu věnovat dotazníkovému výzkumu, jehož cílem bude zjistit, jaká je úroveň informovanosti a zájmu veřejnosti o chodskou hudbu.

1 LIDOVÁ HUDBA

„Lidová hudba je ryze spontánní projev lidové hudebnosti. Jedná se o písně a lidovou hudbu na Chodsku, ale též o obyčeje a zvyky, při nichž hraje hudba významnou roli. Rozvíjí se a uchovává ústní tradici a její tvůrci zůstávají většinou anonymní.“¹

„Mnohé z písní si předávaly celé generace a staly se tak nejpřirozenějším a také nejčistším projevem obecné hudebnosti, současně však též neocenitelným dokumentem hudebních kořenů příslušného etnika. Folklor vznikal a dosud vzniká v nejrůznějších částech světa a na mnoha místech je dosud jediným hudebním projevem vůbec. Velmi se různí podle kontinentů, zemí a tradic v melodice, rytmu i harmonii a odlišnost užívaných hudebních nástrojů.“²

1.1 LIDOVÁ HUDBA NA PLZEŇSKU

Česká lidová hudba, přibližně z let 1850-1980, má své počátky v západní instrumentální hudbě. Jejím typickým prvkem je hojně se vyskytující durový tónorod. Z lidových písní Plzeňska je cítit, že inspiraci čerpá z melodiky barokní hudby, předklasické a klasické hudby. Písně vznikaly například ku příležitosti oslav svátků církevního kalendáře. Velmi důležitou součástí tehdejší hudební kultury byli kantoři z venkova, kteří kromě dohledu nad provozováním hudby na kůru (kůr = vyvýšená, zpravidla zděná a podklenutá, někdy však pouze dřevěná konstrukce v zadní části kostela, určená pro varhany, pěvecký sbor, hudebníky) zajišťovali hudební složku na tanečních zábavách, účinkovali jako aktivní hráči ve šlechtických kapelách, které bylo možno slyšet i ve velkých kláštorech Plzeňského kraje, jakými jsou chotěšovský a plaský.³

I přes bohaté prameny je ovšem složité vysledovat kořeny písní. V rámci Plzeňského kraje je jediným vodítkem text písně, jež se zmiňuje o budovách, zaměstnávání obyvatel, atd. Témata písní měla motivy vojenské, svatební, pracovní, masopustní, dožínkové, májové,

---

¹ Lidová hudba. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A1_hudba

² Lidová hudba. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-06-05]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A1_hudba

³ VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni: antologie historických zápisů hudebního folkloru 19. a 20. století*. 1. vyd. Praha: Folklorní sdružení České republiky, 2011. ISBN 9788090493735. HOLUB, Dalibor, Antonín ČERNÝ, Antonín KRITZNER a Milada PUČELÍKOVÁ. *Chodsko*. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, s. 3-19.

duchovní, mnohdy se jednalo o škádlivky (= typ říkadla - krátká báseň s jednoduchým a výrazným rytmem, žánr – hlavně dětská poezie), ale vznikaly například i pijácké písně. Dokladem bohaté hudební historie Plzeňského kraje je, že v současné době archivy uchovávají na 8 tisíc písní z 19. -20 století.⁴

Je však nutné mít na paměti, že tehdejší „hranice“ okresů nejsou totožné s těmi dnešními. Tehdy rozsah území určovaly přibližně hranice panství. Toto „staré“ dělení bylo aktuální až do pol. 19. století s výjimkou jednoho území – Chodska. Název je odvozen od tehdejších obyvatelů – Chodů.⁵

---

⁴ VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni: antologie historických zápisů hudebního folkloru 19. a 20. století*. 1. vyd. Praha: Folklorní sdružení České republiky, 2011. ISBN 9788090493735. HOLUB, Dalibor, Antonín ČERNÝ, Antonín KRITZNER a Milada PUČELÍKOVÁ. *Chodsko*. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, s. 3-19.

⁵ VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni: antologie historických zápisů hudebního folkloru 19. a 20. století*. 1. vyd. Praha: Folklorní sdružení České republiky, 2011. ISBN 9788090493735. HOLUB, Dalibor, Antonín ČERNÝ, Antonín KRITZNER a Milada PUČELÍKOVÁ. *Chodsko*. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, s. 3-19.

2 CHODSKO

2.1 ZEMĚPISNÉ ZAŘAZENÍ

„Chodskem rozumíme dnes pohraniční oblast při rozmezí Českého lesa a Šumavy, která náleží Plzeňskému kraji. Naše publikace popisuje především dnešní Chodsko, tj. oblast s Domažlicemi a jedenácti historickými chodskými obcemi, k nimž patří (od západu k východu): Postřekov, Klenčí pod Čerchovem, Chodov, Újezd, Draženov, Stráž, Tlumačov, Mrákov, Klíčov, Chodská Lhota a Pocinovice. Tyto obce leží vesměs v okrese Domažlice.“⁶

Chodsko se dělí na horní, dolní a město Domažlice.

Horní Chodsko

V horním Chodsku se vyjímalý zejména obce Horšovský Týn, Postřekov, Klenčí pod Čerchovem, Újezd, Chodov a Draženov. Horní Chodsko bylo oproti dolnímu podstatně chudší, a to i z hlediska zemědělského. To byl zřejmě důvod, proč se tamější lidé rozhodli více věnovat řemeslu, jako například práci s keramikou, komínařině apod.

Zdobení kroje bylo také poněkud chudší. Typický hornochodský koláč je také co do kvantity tvarohu (tehdy drahá surovina) méně zdoben.

Co se týče tamějších tradic, typickou oslavou zde byl Postřekovský masopust.

Dolní Chodsko

V dolním Chodsku dominovaly obce Mrákov, Koloveč, Staňkov, Tlumačov, Pocinovice, Klíčov, Chodská Lhota a Stráž. Dolní Chodsko bylo v minulosti oproti hornímu Chodsku daleko bohatší a byla zde lepší půda. Kroje byly zdobenější a na koláče se dávalo více „mazání“ (hlavně tvarohu).

Tyto aspekty jsou ovšem jen malým rozdílem mezi těmito oblastmi.

---

⁶HOLUB, Dalibor, Antonín ČERNÝ, Antonín KRITZNER a Milada PUČELÍKOVÁ. *Chodsko*. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, s. 3.

2.2 CHODOVÉ A JEJICH PŮVOD

První zmínky o Chodech pochází ze 14. století. Tuto informaci máme z Dalimilovy kroniky, kde je zaznamenáno, že Břetislav I. zvítězil v bitvě nad Jindřichem III. Chodové se dle svědectví zápisu měli postarat o zneprístupnění stezek, po kterých by údajně mohl přijít nepřítel. Na Chodsku se tenkrát vyskytovalo na tři stovky rodin, které byly rozmístěny v jedenácti vesnicích. Jejich úkolem bylo střežit hranice, kontrolovat přesné vyznačení hranic a včas upozornit na případné nebezpečí. Tato služba jim umožnila na dvacet čtyři privilegií, jež je osvobozovaly od roboty.

Od šestnáctého století se situace začala měnit, pro Chody k horšímu. Krví poskvrněný vztah mezi Němci a Čechy se začal urovnávat a Chodové, kteří chránili hranici, už nebyli tolik zapotřebí. Po bitvě na Bílé Hoře se Chodsko ocitlo v moci potomka z rodu Lamingenů z Albenreuthu, který je široké veřejnosti znám jako Lomikar. Ten díky své nenasytosti a krutosti vzal Chodům všech dvacet čtyři privilegií a brzy se ocitl v konfrontaci s chodskými obyvateli. Tento konflikt skončil až u soudu, který Chodové prohráli kvůli své negramotnosti. To bylo ovšem podnětem k rebeliím, v jejichž čele stál Jan Sladký Kozina. Jeho jméno je nám známé hlavně díky pověstem Aloise Jiráska, ve kterých autor upomíná i větu, kterou Kozina údajně pronesl těsně předtím, než byl popraven v roce 1696: „Lomikare, Lomikare, zvu tě na boží súd!“. Tato pověst, která je českému národu dobře známa, vylíčila Chody jako statečné a temperamentní bytosti.

2.3 TRADICE A ZVYKY NA CHODSKU

V předchozí kapitole jsem krátce představil tamější obyvatele. S nimi jsou ale úzce spjaty i pevně zakořeněné tradice a zvyky, které jsou nedílnou součástí každé slavnostní události konané na Chodsku. Ačkoliv region v minulosti obklopovala německá kultura, své vlastní tradice si Chodové chránili a udržovali je. Pravdou je, že germanizace obecně posílila češství a Češi o to více začali vyhraňovat charakter českého lidového umění.

Chodsko charakterizují především bohatě zdobené koláče, řemeslo, zejména komínařina a keramická tvorba, dudácké kapely a krojování tanečníci.

2.3.1 CHODSKÝ KROJ

V této kapitole jsem čerpal převážně z webových stránek, věnované chodským krojům.⁷

Chodský kraj má dvě varianty – postřekovský a dolský. Postřekovský kraj je typický pro horní Chodsko a dolský kraj byl charakterizujícím prvkem dolního Chodska. Odlišnosti krajů byly do značné míry ovlivňovány situací ekonomickou. Avšak kroje obou oblastí musely splňovat kritéria kombinací barev či návaznosti na církevní kalendář.

Pro postřekovský typ kroje je typická šerka, kandůš a rukávce. Šerka je slavnostní kraj, který má dvě varianty – s dlouhým rukávem (kroj určený pro vdané ženy) a s krátkým rukávem (pro svobodná děvčata). Kandůš je lehčí typ kroje, jehož vznik vychází z běžného civilního oblečení. Tento kraj se objevuje během 20. století. Typicky postřekovskou záležitostí a zároveň nejmladším krojem jsou rukávce. Tento kraj vznikl ve 20. letech minulého století, ale jeho podoba se ještě během 20. století ucelovala. Jedná se o skládanou sukni, plátěnou košili, šněrovačku, brokátový fěrtoch a hnědé punčochy.

Pro dolský kraj charakterizující dolní Chodsko je typická šerka, rukávečky, sukně s jupkou nebo flámiška. Šerce je na dolním Chodsku přezdíváno „těžký kraj“. Sukně je identická s postřekovským typem včetně barevných kombinací, avšak plátěná košile sahá až k lícím. Rukávce se navlíkají do velmi zdobného lajblíku. U rukávečků, šatů, které můžeme připodobnit k postřekovskému kandůši, je nuance patrná v obrácených skladech na sukni. Fěrtoch může být taktéž brokátový, ale i žalínový. Odlišuje se ale bílou krajkou na postranních a spodních lemech. Sukně s jupkou nebo flámiška je postřekovská rozpláštěnka. Je určena pro starší generaci. Oproti postřekovskému kroji je zde použit jiný materiál - je vyroben z kartounu a pro slavnostní účely je použito žalínu.

---

⁷ *Chodské kroje* [online]. [cit. 2015-02-10]. Dostupné z: <http://www.chodskekroje.cz/>

3 HUDEBNÍ CHARAKTERISTIKA CHODSKÉ LIDOVÉ HUDBY

3.1 CHARAKTERISTIKA TRADIČNÍ VOKÁLNÍ LIDOVÉ HUDBY NA CHODSKU

Lidové písně přenášejí pocity a životní eskapády života a ty jsou pak formulovány popěvkem, periodickou nebo neperiodickou větou, dvou i třídlílnou písňovou formou. Lidová píseň, stejně jako jiné hudební žánry, má několik kritérií – například není znám autor, tudíž jsou to písně anonymní. O tom, zda-li se dochovala píseň, například do dnešních dní, taktéž závisí na kolektivnosti. Neboť právě větší počet lidí rozhoduje, jestli se píseň bude ústní formou předávat dalším generacím, či upadne v zapomnění. I když je interpretace vždy odlišná, variace písní se liší v textu, melodii, rytmice nebo tempu. První zmínky písemného charakteru jsou známy s příchodem náboženství – křesťanství. Avšak první notové zápisy světské lidové písně jsou známy z šestnáctého století (např. píseň „Když jsem já ty koně pásal“). K velkému rozkvětu lidové písně dochází v 17. – 18. století. Obyvatelé naší země v písních mohli vyjádřit odpor ke šlechtě, robotě a podřízenosti. Písně jsou lyrické, neboť obsahují vztah lidí a přírody, lásky, neštěstí apod., taneční, pracovní, obřadní aj.⁸

„Lidová píseň bezesporu neztratila nic na svých hodnotách. Jako užitý žánr je těsně spjata s určitou dobou, o níž vypovídá realisticky a velmi pravdivě. Prostřednictvím lidových písní se dozvídáme o životě lidí před několika staletími, lépe a barvitěji než z učebnic dějepisu si dokážeme představit různé pracovní postupy, průběh obřadů, životní styl našich předků, z písní vycítíme i jejich úvahy, myšlenky, přání a tužby, radosti a smutky.“⁹

V Čechách jsou písně spíše instrumentálního typu, často se na ně tancovalo (mají pravidelný rytmus, tempo, jednoduchou harmonizaci atd. Směrem na východ, např. na Moravě, jsou písně spíše vokálního typu – zpíval je i jednotlivý zpěvák, nesloužily tak jednoznačně k tanci, ale i ke zpěvu v přírodě, k posezení s přáteli, apod.). Mají složitější formu.

---

⁸ PAJER, Jiří. *Svět lidové písně*. Strážnice: Ústav lidového umění, 1989, 128 s. Metodické monografie, sv. 4

⁹ SLAVÍKOVÁ, Marie. *VÝCHOVNÉ VYUŽITÍ LIDOVÉ PÍSNĚ V HUDEBNÍ VÝCHOVĚ*. POLEDŇÁK, Ivan. *Lidová píseň a hudební výchova*. Olomouc: Hanex, 1997, s. 35. Musica. ISBN 80-85783-16-9.

Chodská lidová píseň

„Chodská lidová píseň jakožto lidová píseň je velmi „živá“. Neustále se přetvářející např. podle nálady zpěváka, který může i měnit nápěv nebo text. Píseň v ústech lidu koluje, mění se a stále utváří, přizpůsobuje se v textu, melodii a rytmu. Spousta lidových písní jiných krajů například na Klatovsku, Prácheňsku, Budějovicku či Plzeňsku je stejná, jen s určitými změnami nápěvů a textů. Mohou být i písně složené z více písní najednou.“¹⁰

V chodské lidové písni lze nalézt dvojí rytmiku. První jsou zejména tance rychlejšího tempa, které jsou známy jako „dokolečka“ (viz str. 13). Častěji se ale setkáváme s volnějším rytmem, kde je použito ritardand, korun, accelerand a agogických výkyvů.

Většinu písní tvoří diatonické tóny. Molové tóniny nejsou příliš častým melodickým prvkem chodských písní (v tom případě mluvíme o nedoškálných tónech).

Chodské lidové písně jsou k nalezení v různě technicky obtížných úrovních, ale i rozsahem jsou odlišné. V písních určených pro interpretaci dětmi se setkáváme s hlasovým rozsahem kolem sexty. Častěji jsou k nalezení písně, které mají rozsah posazený od sexty do oktávy, ale výjimkou nejsou ani písně s rozsahem přes jednu oktávu. Největší část nápěvů chodské lidové písně jsou osmitaktové, dvanáctitaktové a šestnáctitaktové.

Forma bývá nejčastěji dvoudílná i trojdílná. Valnou většinu nápěvů tvoří třídobé takty ($3/8$, $3/4$, $6/8$, $6/4$) a dvoudobé takty ($2/4$, $4/4$). V chodské lidové písni lze nalézt i takty střídavé (dvoudobé s třídobými). Tanec, který je na střídavém principu taktu založen, se nazývá „mateník“. Na Chodsku se mateník nazývá i „Zelenákem“ či „Klatovákem“.

Populární byl taktéž vícehlasný zpěv. Výjimka, která diferencuje chodské lidové písně od ostatních folklórních oblastí u nás, je bezesporu jev, kdy spodní hlas není striktně paralelně o tercii níž, avšak někdy se dostane i nad vedoucí melodii. To ovšem klade důraz na kvality pěvcova hlasu. Daleko častěji se setkáváme s jevem, kdy muž a žena zpívá dvojhlas o oktávu výše a hlas je veden v paralelních sextách.¹¹

---

¹⁰ VOLÁKOVÁ, Lenka. *SBĚRATELSKÁ A UPRAVOVATELSKÁ ČINNOST JINDŘICHA JINDŘICHA (UPLATNĚNÍ JEHO PÍSNÍ NA ŠKOLÁCH)*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. ZČU v Plzni. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková.

¹¹ KOTLANOVÁ, Lucie. *Lidová píseň Domažlicka*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. ZČU. Vedoucí práce Feiferlíková Romana, Mgr. et Mgr. Ph.D.

Velice pestrá instrumentalistika a významný podíl dudácké hry jsou rovněž poznávacím znamením folklóru Chodska.

Texty do značné míry ovlivňuje „bulačina“, tj. chodské lidové nářečí. To se například vyznačuje záměnou „y“ na „u“ ve slově být.

„Typickým rysem písňových textů západních Čech je, podobně jako např. na severní Moravě [Hrabalová], jejich žertovný charakter. Může to vést k nikoli neopodstatněným úvahám o souvislosti s národně obrannou rolí humoru v české kultuře (Hašek, Čapek...). Na tento fenomén žertovnosti v západočeské lidové písni se však můžeme, zvláště uvážíme-li světově proslulou tradici plzeňského pivovarnictví, dívat s Ludvíkem Kubou i tak, že hlava lidového básníka není vždy pomazaná, někdy je jen namazaná.“¹²

3.2 CHARAKTERISTIKA CHODSKÉ LIDOVÉ INSTRUMENTÁLNÍ HUDBY

Tato kapitola je zpracována převážně na základě knihy Lidová dudácká muzika na Domažlicku od Vladimíra Baiera, uznávaného domažlického hudebního historika a hudebníka.¹³

Chodská lidová hudba je úzce spjata s hrou na dudy, které byly ve své době velice populární nejen na Chodsku, ale i v celé republice. Tento hudební nástroj byl běžný zhruba od třináctého do devatenáctého století, kdy je zaznamenán úpadek jejich popularity. V České republice jsou známy pouze dva kraje, ve kterých se obliba dud udržela do dnešních dní. Jsou to jižní Čechy a Chodsko. Na počátku devatenáctého století dudám často sekundují housle. Tato kombinace byla dostačující pro hru v chodské hospodě, na svatbě či křtinách. Další nespornou výhodou těchto nástrojů v té době byla i jejich hmotnost a skladnost.

V první polovině devatenáctého století byly dudy nafukované pouze dechem. Ladění měly v C dur. Dudáka s houslistou doplňoval zpěvák. Nejčastěji se jednalo o dvojhlas v terciích či sextách. Zde pozitivní roli hrála i basová prodleva dud.

Po prvních padesáti letech devatenáctého století zaznamenáváme změnu v konstrukci dud. Přestávají být nafukované ústy a začínají je nahrazovat dudy s měchem. Tato novinka přišla

---

¹² FEIFERLÍKOVÁ, Romana a Jiří BEZDĚK. *Lidové písně z Plzeňska: pro zpěv a klavír v úpravě Oldřicha Blechy : (analytické hudebně teoretické a pěvecké kapitoly, notový materiál)*. Vyd. 1. Plzeň: Artkrist, 2013, s. 13, ISBN 978-80-904364-8-0.

¹³ BAIER, Vladimír. *Lidová dudácká muzika na Domažlicku*. Domažlice: Muzeum Chodska, 1991

z Německa. Avšak Němci tyto dudy (Chody přezdíváné jako „kozel“ či „pukl“) ladili zejména do D dur či F dur. Tento typ dud byl upraven Wolfgangem Šteffekem z Újezda, jenž je začal ladit do Es dur.

V druhé polovině devatenáctého století se stal velice oblíbeným Es klarinet, který výborně korespondoval s dudami, taktéž laděnými do Es dur. Ovšem houslisti byli stále zvyklí hrát v C dur. Místo složitého transponování byl tento problém vyřešen daleko jednodušeji. Mezi hmatník a struny vložili dřívko, které ještě pojistili omotáním provázku. Potom mohli houslisti hrát dle zažitých hmatů z C dur, avšak ve skutečnosti hráli již v Es dur. Triáda hudebníků – houslista, Es klarinetista a dudák - je širokou veřejností známa jako „malá selcká muzika“, kde každý nástroj měl svoji typickou úlohu. Houslista hrál zdobně druhý hlas (melodicky i rytmicky), první hlas ve vysokých polohách zajistil klarinetista a dudák kopíroval první hlas, avšak o oktávu hlouběji. Krom toho dudák udržoval rytmiku písně pravidelným staccatem, tzv. ramenářskou kvintou. Avšak tato pravidla nebyla vždy dodržována striktně. Vše se odvíjelo od výrobní kvality nástroje, vlastností nástroje a hudebníků, schopnosti improvizovat, případně vzájemné sehranosti (nebylo výjimkou suplování hudebníka, jenž neměl v muzice pevné místo).

Odlišnosti také najdeme ve variacích nápěvů. Každá píseň měla základní podobu, avšak byla zásadně ovlivněna samotným hudebníkem. Konkrétně se jednalo o rytmické členění nápěvu. To bývalo uskutečňováno opakováním tónu ve stejné výškové poloze či průchodným tóny, které vždy zazněly níž nebo výš o jeden stupeň. Dynamičnost byla ovlivněna taktéž konstrukcí hudebních nástrojů. V oblibě bylo zejména zvýraznění těžké doby, což u houslí či klarinetu lze docílit zesílením tónu, avšak dudy neumožňují velké dynamické skoky. Proto dudák přízvuchou dobu zvýraznil dupnutím.

Další změnu lze pozorovat po úpadku zájmu o malou selckou muziku, tj. ve dvacátých letech minulého století. Muziky jsou obohacovány o B klarinet, který nahrazuje houslistovo zdvojování prvního hlasu. Housle mají následně funkci rytmicko-harmonickou.

Zhruba třicet let fungovala tato sestava, než se muzika obohatila o kontrabas. Po nástupu tohoto hudebního nástroje se „malá selcká muzika“ přejmenovala na „velkou selckou muziku“. Tam, kde chtěl dudák zvýraznit rytmický důraz, nemusel již hrát staccato. Houslista hrál jen harmonický doprovod, avšak pregnantně důležitá byla souhra obou klarinetistů. V této době se začal používat často i vozembouch.

3.3 HISTORIE CHODSKÉ HUDBY

Informací z 19. století, případně z dřívější doby, se příliš nedochovalo. Jedna z prvních zmínek je z okolí Staňkova, kde se tradovalo o Janu Klementovi, pod pseudonymem „Hondza Židouc“, že po boku neznámého houslisty hrál na korunovaci císaře Ferdinanta v roce 1836 v Praze.¹⁴

Dalším, ne zcela jasným svědectvím, je obraz, jenž ztvárňuje svatební pochod. Je dílem Antonína Weningera z roku 1838 a jmenuje se Swatba sedlska wokoli města Domažlického. V popředí průvodu tancují dva sedláci a za nimi pochodují dudák s houslistou.¹⁵

Další svědectví podává Božena Němcová – zejména ze zmínek v „Obrázcích z okolí Domažlického“, kde líčí, že každá důležitá životní událost (svatba, veselice, křtiny, ...) byla doprovázena hudbou provozovanou dudákem a houslistou. Sama Božena Němcová v Domažlicích pobývala v rozmezí let 1845-1847.

„Do pobytu domažlického padá posléze také počátek povídek [Němcová]-vé. Rozhodný motiv k nim vyšel opět od Čejky, jenž neschvaluje pouhé mechanické činnosti sběrací a popisné, pobízela [Němcová]-vou k samostatnému románu a povídce po vzoru G. Sandové. [Němcová] jala se přemýšlet, jak by splnila úkol, a již v Domažlicích napsala první pokus samostatnější povídky Obrázek vesnický (1846-47) a počala psáti Karlu (vyd. v »Perlách čes.« 1855). V létě r. 1847 Němec přeložen do něm. Všerub, ježto prý choť jeho bouří lid. Tam již na jaře r. 1848 stihla [Němcová]-vou zpráva o světodějném hnutí, jež r. 1848 zachvátilo znenáhla celou Evropu a také Čechy. V prvním nadšení chopila se péra a psala Selskou politiku (»Čes. Včela« 8. dub. 1848) ku poučení lidu o nové svobodě, konstituci atd. Posléze, zaslechnuvši o bouřích pražských, zmítána radostí a strachem, [Němcová] nevydržela to déle doma i zajela do Prahy. Plna bolestí, zklamání, hněvu nad tím, co viděla v Praze, a obav o existenci mužovu vrátila se v pol. června do Všerub.“¹⁶

---

¹⁴ EKSTEINOVÁ, Jana. *Vývoj hry dudáckých muzik na Chodsku*. 1982. 74 s. Diplomová práce. Plzeň : Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Fiala.

¹⁵ EKSTEINOVÁ, Jana. *Vývoj hry dudáckých muzik na Chodsku*. 1982. 74 s. Diplomová práce. Plzeň : Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Fiala.

¹⁶ Životopis Boženy Němcové – Ottova encyklopedie. *Muzeum Boženy Němcové* [online]. [cit. 2013-12-19]. Dostupné z: <http://www.muzeumbn.cz/ency-otto/>

Ve Všerubech byl velmi uznávaným hudebníkem Jan Konopa, pod pseudonymem „Hondza Koubouc“, jehož strýc se shodou okolností osobně znal s Boženou Němcovou. „Hondza“ byl od útlého dětství slepý a to možná zapříčinilo, že v hudbě hledal útěchu jako kompenzaci svého handicapu. Ovládal hru nejen na housle, ale i na lesní roh a varhany. Obživu mu kromě aktivního vystupování obstarávala i výuka.

Jan Konopa byl často vídán po boku Jana Dufka přezdívaného „Pajtáš“. Ten byl hráčem na nafukovací dudy. Společně tvořili velice oblíbené a známé duo.

Právě dvojice muzikantů – dudák a houslista - byla nejčastější hudební formace té doby. Dudáci byli nazýváni „puklaři“ a houslisti „pjísačci“. Větší hudební tělesa ovšem nebyla tak často vídaným jevem jako právě dua. Z této doby nemáme ale žádné informace týkající se například variací na lidové písně či improvizací. Ani dobový tisk se o ničem takovém nezmiňuje. To, co nám ale tehdejší tisk prozradí, jsou jména hudebníků, kteří vystoupili při nejrůznějších příležitostech. Například Jan Dekr (přezdívaný „Tůmák“) hrající na dudy, vystupoval po boku Matěje Soukupa (přezdívaného „Mordežula“). Tito pánové byli zpopularizováni v novinách zvláště v souvislosti s účinkováním na Vavřínecké pouti.

Důležitým mezníkem, který se vztahuje k zaznamenání počtu skladeb, použitých hudebních nástrojů, zda-li jde o skladby se zpěvem, uvedení konkrétních jmen hudebníků a jiných velice zajímavých informací, jsou záznamy Ludvíka Kuby(1863-1956). Jeho pátrání po lidových písních a následné zapisování můžeme směle označit jako víc než úspěšné. Zde bych rád promítl některá konkrétní čísla. Po jednom měsíci intenzivní práce se dochovalo 502 písní a 55 instrumentálních skladeb. Na základě tohoto nashromážděného materiálu se tehdy uveřejnilo 15 písní v celku „Česká dudácká hudba“ a na 30 skladeb v celku „Česká muzika na Domažlicku“. Dle svědectví Jaroslava Markla Ludvík Kuba využil pro tuto práci muzikanty: „Hančla“ (Josefa Nejdla), jenž pocházel ze Zahořan a hrál na dudy, Pjísače (Jana Blackého), který pocházel z Bozdíže a taktéž hrál na dudy, Jana Kobeše, dudáka z Domažlic, Bolfíka (Wolfganga Šteffeka) hrajícího na dudy a pocházejícího z Újezda, Drancala (Jakuba Zahořana), jednoho z nejúspěšnějších houslistů té doby pocházejícího z obce Díly, Mydláka (Josefa Pelnáře), houslistu pocházejícího z Luženic, Bolfíčka (Josefa Koukola), klarinetistu hrajícího na Es klarinet z obce Újezd a Salku (Jana Dufka), jenž byl výborný hráč na Es

klarinet a rodák z Prapořiště. Tento výčet hudebníků lze označit za špičku, která byla v té době na Domažlicku k vidění.

Rád bych se rovněž zmínil o PhDr. Otakaru Zichovi (25. 3. 1879 Městec Králové - 9. 7. 1934 Praha), který se kromě aktivního vyučování na gymnáziu v Domažlicích věnoval shromažďování nápěvů, tanců, ale zejména pak rytmickému a melodickému rozboru Chodských písní a tanců. Vysvětlil i jednotlivé vztahy deklamace¹⁷. Výsledek jeho bádání promítl i ve své knize „Píseň a tanec do kolečka na Chodsku“, a zároveň byl i pisatelem v „Českém lidu“¹⁸, kde se jeho studie v krátkých rubrikách objevovaly rovněž pod názvem „Píseň a tanec do kolečka na Chodsku“.

Na pomezí 19. a 20. století začali hudebníci nově užívat i „B klarinet“. Tento nástroj byl velice oblíbený zejména mezi muzikanty z okolí Záhořan. V Záhořanech byl folklór velice populární až do padesátých let. Na tom má největší zásluhu především František Šváb, který v Záhořanech sloužil jako učitel 27 let.

Dudák Jan Kupilík, zvaný „Krumlík“, předal pomyslné žezlo v udržování dudácké tradice Matěji Farářovi („Pantofláři“). Tomu se to dařilo až do třicátých let minulého století.

Houslisty a klarinetisty byl značně vyhledáván dudák „Paška“ (Jakub Havel) pocházející ze Sedlic. Ten si v letech 1890-1900 zahrál například s „Bolfíčkem“ (Josefem Koukolem), výborným Es klarinetistou, či skvělým houslistou „Mydlákem“ (Josefem Pelnářem). Důkazem kvality je i fakt, že tato sestava se roku 1894 předvedla na „Chodském večeru“ v Praze. Toto trio (či jen „Pašku“) doplňoval občasně houslista „Švec z vovčina“ – Josef Konáš.

Zajímavostí je, že i v této době nalézáme v okolí Domažlic potulné hudebníky. Jedním z nejslavnějších byl již výše zmíněný „Hančí“ – Josef Nejd. K němu se při jeho toulkách

---

¹⁷ Deklamace = ž. 1, přednášení, přednes, recitace 2. hanl. Plané mluvení, krasořečnění 3. hud. melodický a rytmický ↓ soulad mezi nápěvem a zpívaným textem, melodické a rytmické vystižení přízvuku a a délky mluveného slova nápěvem. (SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. KLIMEŠ, Lumír. SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981, s. 95.)

¹⁸ „Časopis založený již v roce 1891 představuje vědeckou platformu pro metodicky i tematicky různě orientované proudy etnologického studia. Obsahově věrně odráží stav a paradigmatický vývoj etnologie a příbuzných oborů v České republice a v současnosti pokrývá spektrum disciplín od vlastivědně orientovaného národopisu, slovesné, hudební a taneční folkloristiky, etnomuzikologie, historické etnologie, historické antropologie, archeologie, lingvistiky až po studie z tzv. evropské etnologie či kulturní/sociální antropologie.“ Český lid: Etnologický časopis. [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://ceskylid.avcr.cz/index.php/ceskylid>

přidávali další hráči na klarinet a housle. Josef Nejdla pocházel z Mrákova a byl synem listonoše a zedníka Adama Nejdla. Ten se zároveň věnoval i písmáctví. Na Chodsku v této době měla většina chalup jmennou přezdívku, ale v chalupě Nejdlovů se říkalo „ve vile“. Podnět k tomuto názvu vznikl pravděpodobně v roce 1927, kdy si paní Roubalová nechala postavit stavení, přičemž požadovala, aby se nejednalo ani o mařtal, ale ani o stodolu. To vysvětluje název tohoto stavení. Zpět ale k Josefu Nejdlovi. Narodil se v roce 1851 a zemřel 1923. Byl vůdčí postavou národopisné skupiny v Mrákově a zároveň i významnou osobností každoročních hýjt a Chodských slavností, kde měl svoje pořady. Ačkoliv byl velice oblíbený, jeho strhující vyprávění se mu nikdy nestalo obživou. Josef Nejdla byl zároveň velmi veselý člověk, který rád bavil své publikum, což dokazují jeho následující slova: „*To byly zase Vánoce. Ženě sem koupil pod stromeček dřeváky, aby nám to doma konečně klapalo! Jináč byl kapr na černo, babička na měkko a děda namol.*“¹⁹

Přibližně v období dvacátých až třicátých let začaly orchestry složené z dechových nástrojů vytlačovat malá uskupení. Na rozdíl od „malých selckých muzik“, které se skládaly především z dudáka a houslisty, dechové orchestry čítaly až na devět hráčů. V této době se malé, o dost tradičnější hudební formace, vztahovaly vždy na jednu osobnost. Uvedu zde několik vůdčích postav, okolo kterých se shromažďovali další hudebníci. Byli to Josef Pelnář, Josef Mikeš, Jakub Havel, Jan Kobes, Matěj Farář a Jan Chmelíř.

V roce 1926 se v kronice z Postřekova objevil zápis, že na „Chodských dnech“ bylo k vidění několik hudebních formací z Chodska. Akce se konala na Střelnici a ke každé skupině hráčů se připojila jedna z dudáckých muzik.

Díky rozmachu začínajících analogových fotoaparátů, se z této doby dochovalo několik expozic, o které lze opřít některá fakta. Tak například v roce 1921 vznikl snímek, který zvětšil tyto muzikanty: Františka Wimmera, hráče na B klarinet, dudáka Jana Kobese, Josefa Pelnáře, muzikanta hrajícího na housle, Jakuba Kupilíka, hráče na Es klarinet. Snímek dle svědectví prvně zmiňovaného, Františka Wimmera, vznikl na oslavě narozenin Aloise Jiráka.

Jména hudebníků se často opakují v různých muzikách, to je dáno hned několika vlivy – změnou bydliště muzikanta, nemocí, rozbitým hudebním nástrojem, antipatií mezi určitými

---

¹⁹ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 105-106. ISBN 80-85042-00-2.

hudebníky či k lidem žijící v nějaké vesnici, kde měla muzika vystupovat, případně pracovní vyčerpaností. To je zřejmě důvod, proč nenalzáme z této doby žádnou pevnou sestavu hráčů, kteří by vždy vystupovali ve stejném složení. Avšak instrumentální složení, či početnost hudebníků zůstává zachována.

V tomto směru bylo revoluční až dudácké uskupení bratrů Svačinových – Svačina dudácká muzika z Domažlic. Po zdárném ukončení učitelských studií v Praze se každý z bratrů začal věnovat jinému hudebnímu nástroji. Starší z bratrů Svačinových Stanislav upřednostnil dudy a mladší Rudolf housle. Společně vybírali pro svou muziku velice prestižní hudebníky. První koncert byl uskutečněn v roce 1917 v Praze a konec pravidelného vystupování je spjat s rokem 1950.

Pokud bych měl zdůraznit nejlepší hráče ve Svačinově dudácké muzice, byli by to:

Leopold Cibulka – hráč na B klarinet z Domažlic

František Cibulka – hráč na B klarinet z Domažlic

Jan Kozina – zvaný „Kolář“ – hráč na B klarinet z Domažlic

Josef Pivoňka – zvaný „Polák“ – hráč na B klarinet ze Záhořan

František Wimmer – hráč na B klarinet z Domažlic

Martin Konop – zvaný „Klouzar“ – hráč na Es klarinet ze Smolova

Jan Mestl – hráč na Es klarinet ze Staňkova

Josef Bauer – hráč na Es klarinet z Domažlic

Josef Praštil – zvaný „Bachňák“ hráč na Es Klarinet ze Záhořan

Karel Bozděch zvaný Kryjčírák na Es klarinet z Kanic

Bohumil Kraus – hráč na dudy

Jakub Jahn – zvaný „Karásek“, hráč na dudy

Samozřejmostí je, že na hraní se aktivně podíleli i bratři Svačinoi. Hlavou celé muziky byl Rudolf Svačina.

Ten se narodil 24. 2. 1900 v Kolovči nedaleko Domažlic a dožil se necelých 98 let. Rudolf Svačina bydlel posléze v Domažlicích na konci Erbenovy ulice. Datum jeho narození nám napovídá, že jeho život zapadá nešťastně do období války a nástupu tvrdého komunistického režimu. Určité období života strávil dokonce v Terezíně, kde zachraňoval životy jako rozdělovač chleba. Koncentrační tábor přežil a po 1306 dnech byl propuštěn. Na počátku roku 1948 se aktivně podílel na protestaci proti rezoluci na sjezdu závodních rad. A bohužel jeho „jánošíkovská“ povaha a pevné vlastenectví zapříčinilo, že se nikdy nepodvolil ideologii vládnoucí garnitury. To mělo za následek 41 let tvrdého života. Na počátku osmašedesátého roku se vůdčí postavy Domažlicka dohodly na návštěvě u A. Dubčeka. Taktéž se usnesly, že by na návštěvu bylo dobré pozvat i Rudolfa Svačinu. Ten po nějaký čas váhal, ale nakonec pozvání přijal. A ačkoli během návštěvy nevyvíjel žádnou aktivitu (na rozdíl od představitelů vedení Domažlicka, kteří dávali najevo nesmírnou spokojenost s jeho politickým fungováním), v momentě, kdy se dostal Gustav Husák k moci a bylo po okupaci, byla vznešena stížnost na Rudolfa Svačinu, že to byl on, kdo byl v čele delegace. Ačkoli ve vyšších vrstvách ho štěstěna neprovázela, v kruhu obyčejných lidí si vysloužil patřičné uznání. Na počátku devadesátých let vyšla jeho kniha „Dudáci a dudácká muzika na Chodsku“. Mezi jeho ctitele a obdivovatele patřili Ladislav Stehlík, Milada Horáková, Pavel Svátý či Edvard Beneš. Jejich slova obdivu jsou dodnes zachována tomuto dobrodinci, který se věnoval folkloristice, hře na housle, pedagogice, nakladatelství a stal se tak ikonou Chodska.²⁰

Starší z bratrů Svačinových Stanislav spatřil světlo světa 27. května roku 1898 a zemřel 10. února roku 1992. Rád bych citoval známou píseň z jeho tvorby, tzv. „darebnou“:

*„Šel dráteník po silnici, selka na něj volala,
aby jí šel zadrátovat hrnec s dvěma uchama.
On jí na to odpověděl, že má na to slabej drát,
ale za ním že jde jeho kamarád, ten že ho má akorát.
Drátovali půl hodiny, drátovali hodinu*

---

²⁰ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 11-14. ISBN 80-85042-00-2.

až jí při tom rozdrátoval její černou ofinu.“²¹

Stanislav Svačina, stejně jako jeho mladší bratr, byl zřejmě ztělesněním dobroty, zdravého selského rozumu, spravedlivosti, smyslu pro humor. Zejména životy obou bratrů byly pevně spjaty s chodskými tradicemi. Z nejúspěšnějších písní bych mohl zmínit například výše citovanou „Šel dráteník po silnici“, dále „Nad Močerady“, „Bul bych já to chlap“ nebo „Pojeď Janku“. Nejlépe se prý dle svědectví Zdeňka Bláhy cítili mezi obyčejnými lidmi, kteří ctíli nepsaná pravidla morální čistoty, pravdy a píše.²²

Za pokrokový a revoluční lze označit i nápad na zvěčnění skladeb na čtyři dlouhohrající desky. Projekt odstartoval roku 1968 pod jménem „Antologie chodské lidové hudby“. Dohled nad celou věcí měl opět Rudolf Svačina, který shromáždil hudebníky, s nimiž hrával. Na deskách se podíleli: Stanislav Svačina na dudy, Josef Bauer na Es klarinet, Bohumil Kalous na B klarinet a samozřejmě i Rudolf Svačina na dudy.

Souběžně s fungováním Svačinova spolku fungovala i tzv. „Chodská družina“. Ta vznikla roku 1926 a seskupovala mladé nadšence lidové hudby.

Dalším průlomovým okamžikem jsou třicátá léta minulého století, kdy bylo díky Československé akademii věd a umění nahráno 446 zvukových záznamů lidové hudby. Z toho připadá na chodskou hudbu jedna třičtvrtěhodinka. Zajímavostí je i samotný hudební nosič - tím byly francouzské desky Pathé s průměrem 25 centimetrů a rychlostí otáčení 78.

Další velké nahrávání zaznamenáváme v roce 1933, kdy opět Československá akademie věd a umění díky spolupráci s Radiojournalem Praha dala život devíti deskám, které zaznamenávaly chodskou svatbu. Zde se setkáváme i s další významnou osobností, a to Jindřichem Jindřichem, který se díky svým organizátorským a uměleckým schopnostem významně podílel na celém projektu. Nahrávání chodské svatby proběhlo ve vesnici Postřekov, známé obci v chodských dějinách. Na zrealizování tohoto projektu se podíleli: Jakub Kupilík hrající na Es klarinet, dudák Jakub Havel a houslista Josef Pelnář.

Projekt nahrávání chodské svatby mělo i další odezvu, a to v podobě založení národopisné skupiny. Za vznik tohoto spolku velkou měrou vděčí „Sdružení chodského národopisu“, a

---

²¹ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 31. ISBN 80-85042-00-2.

²² BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 29-31. ISBN 80-85042-00-2.

neméně i Jindřichu Šimonovi Baarovi. Díky jeho mravenčí pílí v oblasti národopisecké se obecnstvo dočkalo nejednoho tradičního chodského vystoupení.

„Jindřich Šimon Baar je autorem próz z chodského prostředí, básník, sběratel pohádek. S hlubokou znalostí rodného kraje vytvořil ve svých prózách národopisný obraz Chodska.

Jindřich Šimon Baar pocházel ze selského rodu. Základní školu navštěvoval v Klenčí, gymnázium v Domažlicích. Chtěl studovat filozofii, ale vzhledem ke špatné finanční situaci rodiny vstoupil roku 1888 na pražskou bohosloveckou fakultu, kde přispíval do studentských časopisů.

V roce 1892 byl Baar vysvěcen na kněze a potom působil na různých místech v Čechách. Roku 1899 byl jmenován farářem v Klobukách u Slaného, ale po deseti letech se vrátil jako farář do Ořechu u Prahy.

V 90. letech 19. století se Baar připojil k hnutí Katolické moderny a pravidelně přispíval do časopisu Nový život. Podnikl několik cest po Čechách a střední Evropě.

Jako kněz Baar bezúspěšně usiloval o reformu církevních řádů. Roku 1919 se dal penzionovat a závěr života strávil v rodném Klenčí.²³

Ve 30. letech zaznamenáváme v Postřekově vznik nové kapely, což s největší pravděpodobností zapříčinil fakt, že na nahrávce postřekovské svatby hráli hudebníci, kteří z Postřekova nepocházeli ani zde nepobývali. Proto František Schürerer, Josef Kuželka, Jiří Lang a Antonín Kuželka založili svou dudáckou „organizaci“. Ovšem toto uskupení nemělo dlouhého trvání, poněvadž brzy na to pedagog Jiří Kajer založil vlastní dudáckou kapelu. Hudebníky byly Oldřich Královec, Jiří a Karel Frischholzovi a Josef März.

První zmíněný Oldřich Královec je doslova ikonou Postřekova. Narodil se zde roku 1915, zemřel v roce 1976. Je znám především jako zpěvák, hráč na housle, výborný tanečník a humorista. Kromě jeho výrazného talentu se na jeho hudebním vzestupu podílel i jeho pedagog Jiří Kajer, u kterého po skončení studií začal hrát jako „houdek“ a zpěvák. Ačkoli byl na Postřekov velmi citově vázán, odešel za živobytím do Prahy, kde dokonce dostal nabídku jako zpěvák v Československém státním souboru písní a tanců. V Praze se seznámil

---

²³ Jindřich Šimon Baar: Životopis. In: *Www.spisovatele.cz* [online]. [cit. 2014-03-13]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/jindrich-simon-baar>

s Jaroslavem Kramaříkem a bok po boku vystupovali na přednáškách vztahujících se k folklóru či se aktivně podíleli na chodských vystoupeních.²⁴

Bratři Frizholzovi pocházeli z Trhanova. Oba to byli znamenití hráči na klarinet, kteří byli dominantními hráči Kajerovy dudácké muziky. Starší Karel žil mezi lety 1888-1959 a mladší Jiří se narodil 1896, zemřel r. 1977. Karel byl hráčem na Es klarinet a Jiří zase ovládal B klarinet. Společně tvořili nerozlučnou dvojici, která byla zvána na kulturní akce po celé republice. Ovšem z výpovědi obou bratrů se jim nejlépe hrálo „doma“ – v malých vískách na Chodsku, a to především v Postřekově. K porozumění jejich tvorby uvedu poslední část básně s názvem „Stesk Chodska“.²⁵

„Jako v brázdu pole, oráč zrno seje,

tak náš starej Čerchov, na sjet hořekuje.

Hdyž tak vopuštěnyj v šedej mrak se halí,

pročpa ste nás enom, pročpa ste nás dali?

Dyk ty naše háje, samý pjísně buly,

íčko zabrali je, proti náší vůli.

Muj Bože mjilyj, bulo to tak hezký,

nevemou nám nihdyž – naše pjísně český!“²⁶

V rozmezí 30. - 40. let fungovalo v okolí Staňkovska významné dudácké uskupení Josefa Štengla. Kromě Josefa Štengla, který se aktivně činil jako hráč na dudy, se zde objevují i další jména jako například houslista Jiří Mestl, B klarinetista František Mestl a Es klarinetista Václav Kozel.

Zrůdné dopady druhé světové války byly katastrofální, ale díky některým hrdinným Chodům byla lidem vrácena naděje. Bohužel ne vše mělo šťastný konec jako v případě hudebního

---

²⁴ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 78-80. ISBN 80-85042-00-2.

²⁵ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 32-35. ISBN 80-85042-00-2.

²⁶ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 35. ISBN 80-85042-00-2.

tělesa Jaroslava Kramaříka. Krátce po vzniku v roce 1941 (po atentátu na Reinharda Heydricha) se totiž uskupení rozpadlo z důvodu vypsání zatykače na dva hudebníky.

Další osobností, která dodávala národu naději a navracela pocit vlastenectví, byl Bohumil Kraus. Tento velikán se může pyšnit titulem „Král českých dudáků“. Ten se ke svému postu dopracoval soutěži, kterou pořádal rozhlas Praha. Narodil se v roce 1908 v Kanicích. Z dopisů, které Bohumil Kraus psal Zdeňkovi Bláhovi lze vyčíst, že byl velice komediální povahy a svým vtípem dokázal bavit své okolí. Ono předurčení, že by mohl být dobrým dudákem, zajišťovaly geny – bratři Svačinovi byli totiž jeho bratřanci. Starší z bratrů Svačinových – Stanislav ho už v raném věku seznámil s pravidly hry na dudy. Jeho první vlastní dudy byly ještě nafukovací, které mu koupil otec od Němce Georga Knodla a zprovoznil a naladil Šteffek z Újezda. Dalším vzorem a zároveň kantorem mu byl pan Havel, zvaný Prdelka, dále jeho muzikantský kumšt rozvíjel v Plzni pan Bartovský při studiu učitelského ústavu. Ten v mladém studentovi objevil nejen velký potenciál ve hře na dudy, ale také talent v kreslení. Krátce hrál i s bratřanci Svačinovými, ale naneštěstí to bylo v době rozmachu fašistických vojsk, kdy byl zajat Rudolf, a tak se kapela rozpadla. Podobně jako i pro ostatní chodské muzikanty, tak i pro něj konec války neznamenal konec utrpení. Byl odsouzen kvůli tomu, že prý nesouhlasí s ideami vládnoucího systému, a proto je nepřípustné, aby vychovával mladé žáky. Nadále pracoval jako dělník při stavění asfaltových cest, což bylo pravděpodobně příčinou jeho vážné nemoci. Zemřel roku 1986.²⁷

Obrovský rozkvět nastává krátce po konci druhé světové války, kdy lidé vyhledávají aktivně chodskou lidovou hudbu. Prvním větším vystoupením byly oslavy v Domažlicích konané v květnu roku 1945. Zde dominovala především Svačinova dudácká muzika. Na každoroční pouti, která se v Domažlicích koná v srpnu, své kvality předvedla Kajerova muzika. S jistým „prvenstvím“ ale přišla Tomajerova muzika. Ti se rozhodli posílit svoje instrumentální složení o kontrabas. Na jejich úspěších mohla mít zásluhu i národopisná skupina, která pocházela z Klenčí pod Čerchovem a se kterou „Tomajerci“ velice často spolupracovali. V muzice hráli František Halada, B klarinetista ze Kdyně, Bohumil Ludvík, kdyňský houslista, František Chamberger, kontrabasista pocházející z Prapoříště, houslista Jan Pekhardt,

---

²⁷ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 36-38 ISBN 80-85042-00-2.

který pocházel taktéž z Prapořiště, dudák ze Kdyně, Karel Polanský. V neposlední řadě samozřejmě nesmím opomenout Michala a Jana Tomajerů ze Kdyně. Starší Michal hrál na Es klarinet a mladší Jan na housle. Několikrát bylo možno zaslechnout toto hudební těleso na koncertech Jindřicha Jindřicha. Další, tentokrát opravdové prvenství, si může zapsat díky Miroslavu Kohoutovi, Miladě Pučelíkové a Rudolfu Svačinovi založení absolutně prvního dětského dudáckého spolku na světě. První sestavu tvořili: Tibor Magrot, B klarinetista z Domažlic, odkud pocházel rovněž houslista Bohumil Kalous, dále dudák Václav Cibulka a Es klarinetista František Strnad. Bohužel se tato kapela rozehrála až v období, kdy byli její členové v posledním školním roce základní školy (narodili se všichni přibližně na začátku třicátých let). Zanedlouho bylo tedy nutné její členy obměnit. Netrvalo dlouho a brzy byla muzika opět kompletní. Tvořili ji B klarinetista Vladimír Baier, Es klarinetista Václav Johánek, po nějaké chvíli se přidal i Jiří Baier hrající na housle a Václav Konáš nahradil Bohumila Kalouse. Muzice se podařilo vystupovat například na Vsesokolském sletu v Praze roku 1948. Konec aktivního vystupování je datován k roku 1950, kdy velký počet hráčů úspěšně absolvoval maturitní zkoušku. Po tu dobu změnila muzika několikrát vedení. O další vzkříšení se pokouší národopisec Miroslav Kohout po boku kantorky Milady Pučelíkové. Ti se společně rozhodli v Domažlicích sestavit novou muziku, a to především z mladých dělníků. Díky dudákovi Antonínu Konrádymu, který přišel v roce 1951, Vladimíru Baierovi, výbornému Es klarinetistovi a Milanu Hachovi hrající na B klarinet byla kapela velice oblíbenou dudáckou muzikou. Konec je spjat s rokem 1953, kdy byla většina hudebníků nucena odejít povinně na vojnu. O rok dříve vznikla díky iniciativě Rudolfa Svačiny kapela, která byla v roce 1953 přejmenována na „Dudáckou muziku okresního domu osvěty Horšovského Týna“. Složená byla z houslisty Karla Langa, dudáků Jaroslava Hvězdy (ten však v roce 1950 se odstěhoval z obce Meclov a taktéž přestal být členem muziky), Heřmana Menzy, B klarinetisty Václava Davida a Es klarinetisty Václava Špeliny. Během existence muziky se změnili i hráči klarinetů. Vystřídali se zde například Josef Pivoňka, Jan Stodola či František Schejbal. Muzika měla díky Svačinově vedení velice dobrou odezvu a je zvana na akce konané ČSM.

Výše jsem se několikrát zmínil o Jiřím Kajerovi. Rád bych mu věnoval i následující řádky. Jeho jméno je často spojováno s obcí Postřekov, což je jedna z nejvýznamnějších lokalit Chodska. V Postřekově si našel ženu a zaměstnání v místní škole a také zde založil jednu

z velmi populárních muzik Chodska. Jiří Kajer se narodil roku 1904 a celých 65 let jeho života byly stěžejní pro folklór Postřekova. Byl to on, kdo společně s Oldřichem Královcem a bratry Frischholzovými měl zásluhu na zvěčnění nahrávky chodské svatby. Přestali hrát krátce po druhé světové válce, kdy už bohužel mnozí hudebníci nebyli mezi živými. Avšak jejich velice prestižní práce, nasazení pro zachování Postřekovské lidové hudby, natáčení gramofonových desek a časté vystupování způsobilo, že zůstali „živými“ ještě dlouho poté.²⁸

Kolem roku 1950 odchází Jiří Kajer do Plzně a kapelu převzali bratři Frischholzovi. Proto se změnil i název muziky na „Frišholcova dudácká muzika“. A i po odchodu Jiřího Kajera se jednalo o velmi prestižní hudební těleso. Nástrojů se ujali střídavě na housle nebo B klarinet Josef März a B klarintesta Karel Frischholz (jenž byl po čase nahrazen synem Jiřího Frischholze), který pocházel z Hamru, nedaleké vesnice u Trhanova, houslista František Říha pocházející z Domažlic, na dudy se postupem času vystřídal Jakub Jahn ze Ždanova s domažlickým dudákem Františkem Wimmerem. Od roku 1959 aktivita muziky začala výrazně upadat. Starší Frischholz musel kvůli celkové stařecké sešlosti muzicírování zanechat a mladší Jiří odešel za prací do Mariánských Lázní. Zbytek hráčů se sice až do počátku sedmdesátých let pokoušel o zachování muziky občasným hraním, to se ale nesešlo s větším úspěchem.

Další osobností je rodák z obce Ždánov, Jakub Jahn, který byl nejen aktivním hráčem na dudy, ale i jejich výrobcem. Narodil se roku 1902 a zemřel v roce 1978. Jako mladý se učil na zedníka, ale jeho kreslířský talent společně s touhou hrát v kapele na sebe nenechal dlouho čekat. Díky Adolfu Langrovi dokázal velice rychle rozvíjet hudební myšlení. Chlapci se dařilo i v kreativním tvoření ze dřeva a začal se věnovat výrobě dud. Na pomoc si ale musel vzít syna s otcem Šteffekových, když se po roce 1950 k muzikám začali přidávat klarinetisti. Hlavním problémem bylo, že ladění v Es dur způsobilo, že společně s dudy laděnými do C dur, popř. G dur byl výsledek více než disharmonický. Ti nejen, že zvětšili otvory píšťál dud, ale také vyměnili systém nafukování dud - náročnější nafukování ústy za měch. Ovšem stále ještě neladily housle, proto bylo za potřebí převázat hmatník výš o malou tercii. Jakub Jahn vyrobil na padesát krásných nástrojů i přesto, že výroba „puklů“ je více než náročná

---

²⁸ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 99-100 ISBN 80-85042-00-2.

disciplína, kde se snoubí řemeslo řezbářské, truhlářské, práce s kůží, práce s plechem. Jakub Jahn byl rovněž aktivním hráčem. Vypomáhal ve staňkovské, kdyňské a postřekovské muzice.²⁹

V polovině padesátých let se na scénu dostává Antonín Konrády z Domažlic a zakládá novou muziku. V prvopočátku sestavu muziky tvořili kromě Antonína Konrádyho, který hrál na housle společně s bratrem Jakubem Konrádym, B klarinetista František Píkhart z Domažlic, Es klarinetista František Majer z Domažlic, dudák z Horní Břízy Zdeněk Bláha. Občasně vypomáhal kontrabasista Jaroslav Krček, kterého vystřídal Stanislav Tomala, jenž v sedmdesátých letech vystřídal i samotného zakladatele Antonína Konrádyho. V polovině padesátých let se na scéně také objevuje Vladimír Baier jako Es klarinetista a je náhradou za stárnoucího Františka Majera. V stejnou dobu taktéž z kapely odchází druhý z bratrů Konrádových – Jakub.

Na přelomu padesátých a šedesátých let se v Postřekově zrodilo nové hudební uskupení, jehož instrumentalisty byli B klarinetista Jan Kuželka přezdíváný „Kubijáček“, který pocházel z Klenčí pod Čerchovem. Další dva hráči pocházeli z Postřekova a oba byli hráči na housle. Jednalo se o Štěpána Královce zvaného „Matiják“ a Josefa Kapice, známého pod pseudonymem „Bolfák“. Dalšími byli dudák „Večernák“ Jindřich Šlajs, který pocházel z Postřekova, kontrabasista Jindřich Šimek, zvaný „Krutina“, hráč na housle Karel Kuželka zvaný „Smrž“, B klarinetista Jan Pittner z Postřekova zvaný „Zachar“ a vůdčí osoba celé muziky Es klarinetista Jaroslav Kuželka, zvaný „Bernhonc“. Ovšem prvotní impuls k založení muziky měli na „svědomí“ Vladimír Baier se Zdeňkem Bláhou. Vladimír Baier tehdy fungoval jako metodik okresního Domu osvěty v Domažlicích a Zdeněk Bláha pracoval v Českém rozhlasu v Plzni jako redaktor. Tato muzika je často vídána po boku národopisného postřekovského souboru. Společně zahráli nespočet koncertů, dokonce i několik vystoupení za hranicemi naší republiky, objevili se krátce i ve filmu, byly pořízeny snímky pro rozhlas a televizi.

V následujících řádcích bych se rád podrobněji zmínil o Antonínu Konrádym.

Antonín Konrády pocházel z rodiny muzikanta, a tak nebylo divu, že mu do vínku bylo dáno nemálo hudebního talentu. Jeho otec Jakub vyráběl kromě „kozlíků“ (dud) také flašinetu a

---

²⁹ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 68-69 ISBN 80-85042-00-2.

varhany. Měl tři syny – nejstaršího Jakuba, prostředního Jiřího a nejmladšího Antonína. Jakub se potatil a převzal po tátovi řemeslo. Jiří vystudoval pedagogickou fakultu a stal se kantorem. Antonín (nar. 1931) ovládá kromě hry na dudy také housle, bicí nástroje a věnoval se též opravám hudebních nástrojů. Společně s Vladimírem Baierem se zúčastnili konkurzu do Armádního uměleckého souboru, avšak neúspěšně. Následovala vojna, kde dle slov A. Konrádyho, se „prohrál na dudy“. Zde hrál zejména s hudebníky z letky „Vítězná křídla“. O jeho kvalitách hovoří například i zlato z Walesu, místa nejlepších dudáků světa, kde zvítězil nad Iry, Skoty a Brity. Antonín Konrády je považován za jednoho nejlepšího dudáka Chodska vůbec.³⁰

Další osobností, jež nelze opomenout, je postava Vladimíra Baiera (1932-2010). Toho je ovšem těžké označit jen za dudáka či houslistu nebo člověka vynikajících organizátorských schopností. Kromě dud a houslí hrál výborně na klarinet, kytaru, saxofon, violoncello, flétnu, flašinet, vozembouch a jiné. Jeho učitelem hry na klarinet byl Josef Bauer. Vladimír Baier také uměl hudební nástroje (zejména dudy) vyrábět. Jeho láska ke dřevu se znamenitě projevovala i na jeho další zálibě – řezbářství. Jeho záslužnou prací se nám dodnes dochovaly zajímavé písně, které při svých toulkách po Chodsku sbíral. To nemělo daleko k dosažení postu ředitele Chodského muzea.

Od roku 1950 o chodskou hudbu byl nebývale velký zájem, zejména ve školním prostředí. Ale bohužel drtivá většina muzik se po ukončení studií rozpadla. To vysvětluje „životnost“ kapel okolo dvou až tří let. Bohu díky se našlo pár hudebních uskupení, která díky své vytrvalosti a ukázněnosti hrají až do dnešních dnů.

3.4 MUZIKY ZACHOVÁVAJÍCÍ CHODSKOU TRADICI V DNEŠNÍCH DNECH

Zde se setkáváme s dvěma pojetími chodské hudby. Jedna skupina zachovává chodskou hudbu tak jako tomu bylo doposud a druhá se specializuje na fúzi chodské hudby.

Chodský soubor Mrákov

Tato muzika má počátek už v roce 1961 a od té doby koncertuje nejen doma v Mrákově a Domažlicku, ale také i v zahraničí. Soubor tvoří dvacet až třicet účinkujících, kam spadá i

---

³⁰ BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. V Domažlicích: Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, s. 99-100 ISBN 80-85042-00-2.

dětská folklórní skupina Mráček. Tento folklórní celek je kromě hudebníků tvořen i tanečníky, kteří jsou oblečení do typických krojů. Většinou jsou aktéři zváni na koncerty, festivaly a bály. 10. srpna však pořádá akci samo sdružení. Jedná se o Chodskou hyjtu, což je festival, kde zazní spousta zajímavých tuzemských, ale i zahraničních muzik. Na koncertech vystupují ve složení dudy, housle, kontrabas, B klarinet a Es klarinet. Muzika je výjimečná také proto, že její členové dali podnět ke zrealizování Sdružení přátel dolního Chodska, občanského sdružení, jenž rozšiřuje povědomí o lidovém folklóru.³¹ Podle L. Kotlanové je vedoucím souboru Josef Nejdli.³²

Konrádyho dudácká muzika

Tato muzika byla založena v roce 1955 a kvality tohoto hudebního spolku dokazují četné koncerty, na šest stovek nahrávek a vítězství na soutěžích. Ředitelem Konrádyho dudácké muziky je Vlastimil Konrád. Nahrávky vznikaly nejen zejména v minulém století, ale i v současnosti se podařilo vydat několik CD.³³

Národopisný soubor Postřekov

Národopisný soubor v Postřekově byl založen v roce 1933. Hudbou, tancem, typem krojů je Horní Chodsko, kam Postřekov bezesporu patří, charakteristické. Ředitelem souboru je Radek Zuber a hudební činnost má na starost Richard Vísner. Soubor nejenže aktivně vystupuje a má vždy připravený program pro různé typy událostí, ale také pomáhá s propagací chodské folklórní hudby. Dětský přípravný sbor bohužel neexistuje, avšak národopisný soubor Postřekov se nechává doprovázet Postřekovskou dudáckou muzikou - Sekáči, která hraje ve složení housle, dudy a klarinet. Mezi hlavní mota kapely taktéž patří původní nástrojové složení – tj. malá selcká muzika. Soubor doplňuje přibližně patnáct tanečních párů, kde se snoubí všechny věkové kategorie. Jejich zájem směřuje ale i k objasnění několik světlých míst v éře chodské lidové hudby.³⁴

---

³¹ *Chodský soubor MRÁKOV* [online]. 2005 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.mrakovskysoubor.cz/cz/o-souboru.asp>

³² KOTLANOVÁ, Lucie. *Lidová píseň Domažlicka*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. ZČU. Vedoucí práce Feiferlíková Romana, Mgr. et Mgr. Ph.D.

³³ *Konrádyho dudácká muzika* [online]. [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.kdm-cz.eu/index.php>

³⁴ *Národopisný soubor Postřekov* [online]. 2012 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.postrekovo.cz/cz/>

„Soubor rovněž pečlivě dbá na zachování přesné historické shody u používaných krojů a jejich zdobení; věnuje pozornost spolupráci s pamětníky, historiky i etnografy, a přirozeně i reprezentaci regionu horního Chodska za hranicemi republiky.“³⁵

Domažlická dudácká muzika

Toto uskupení má datovaný vznik roku 1994. Od té doby je jednou z dominantních skupin, která sdružuje většinou profesionální hudebníky s konzervatoří a vysokoškolským vzděláním. Těchto 6 muzikantů má v současnosti na svém kontě již 5 hudebních nosičů a mohou se chlubit zájezdy například do Japonska a Ameriky. Jejich repertoár čerpá ze zpěvníků Jindřicha Jindřicha a zvláštností této hudební muziky je používání ne zcela často vídaných hudebních nástrojů v instrumentálních skladbách. Hlavní nástroje bývají doplňovány o vozembouch, fanfrnoch či hrábě. Skladby bývají pak zpestřovány „poudačkama“, což jsou krátká humorná vyprávění vzniklá na Chodsku. Současné složení muziky jsou dudy, zpěv, Es klarinet, B klarinet, housle a kontrabas. Domažlická dudácká muzika je velice prestižním uskupením a nečiní jí problém kromě vesnických koncertů vystoupit na festivalu či velkém koncertu. Dětský soubor neexistuje, ale nahrazují ho „kroužky“ v ZUŠ Domažlice.³⁶

FÚZE CHODSKÉ HUDBY

Fúze hudby vzniká spojením dvou hudebních žánrů. Pokud mluvíme o fúzi chodské lidové hudby, máme na mysli spojení rockové hudby a tradiční chodské lidové hudby. Tímto způsobem je možné přiblížit chodskou lidovou hudbu širšímu spektru publika.

CHODSKÁ VLNA

Názory na podobnou hudbu se různí. Někteří jí vychvalují, druzí zatracují. Osobně si myslím, že to není vůbec špatný nápad vzít staré písně a „obléct“ je do rockového převleku. Tento

---

³⁵ *Národopisný soubor Postřekov* [online]. 2012 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.postrekovo.cz/cz/>

³⁶ *DOMAŽLICKÁ DUDÁCKÁ MUZIKA* [online]. 2010 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.dudacka.cz/>

způsob je velmi dobrý pro zpopulárnění lidových písniček, o které nemá širší veřejnost až takový zájem. Možná, že lidé, kteří objeví kouzlo v lidových písních Chodska, se pak začnou zajímat o ryzí extrakt této hudby nebo umožní svým potomkům studovat lidovou hudbu a tím dál šířit tento světový unikát. Asi nejznámější obdobou Chodské vlny jsou kapely Čechomor, či Fleret, pocházející z Moravy.

Chodská vlna vznikla v roce 2006 a fungovala až do roku 2012. Po tu dobu se velice dobře zmedializovala a myslím, že větší masa lidí přiblížila charakteristiku chodské hudby. Tato sedmičlenná kapela nejenže procestovala republiku, ale navštívila i americký Washington či Jihoafrickou republiku.³⁷

---

³⁷ *Chodská vlna* [online]. 2004 [cit. 2014-03-29]. Dostupné z: <http://www.chodskavlna.cz/cz/index.html>

4 VÝZKUMNÁ ČÁST

V této části bakalářské práce se budu věnovat výzkumu, který jsem prováděl za účelem zmapovat současnou situaci týkající se informovanosti a zájmu veřejnosti o chodskou hudbu. Metodou rozhovoru jsem rovněž zjišťoval pohled erudovaného pracovníka, jenž se aktivně podílí na tvorbě kulturně-hudebního programu na Domažlicku, na chodský folklór.

4.1 ROZHOVORY S PŘEDSTAVITELI KULTURY V DOMAŽLICÍCH

4.1.1 CÍL ROZHOVORŮ

Cílem rozhovorů bylo získat informace o aktuálním kulturním dění na Chodsku, o návštěvnosti kulturních akcí konaných v tomto regionu, o plánech do budoucna a obecně o tom, jaký je zájem společnosti napříč generacemi o lidovou hudbu na Chodsku z pohledu odborníků.

4.1.2 STRATEGIE ROZHOVORŮ

Rozhodl jsem se provést dva rozhovory s erudovanými pracovníky, Kamilem Jindřichem a Josefem Kunešem, kterým jsem položil otázky týkající se aktuálního zájmu o chodskou lidovou hudbu. Poté jsem převedl otázky a odpovědi z ústního podání do písemné podoby. Data jsem shromažďoval přímým dotazováním, což je i jedním z kritérií pro rozhovor.

Rozhovor je také někdy označován jako „interview“, je to forma interpersonálního kontaktu. Některé zdroje poukazují na drobnou nuanci mezi rozhovorem a interview – rozhovor má spíše volnější styl, naproti tomu interview je více připravený. Avšak podle Hany Váňové a Jiřího Skopala v publikaci „Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice“ lze užívat oba termíny, protože oba pojmy jsou na stejné úrovni.

Rozhovor se dělí dle několika kritérií - počet osob, struktura otázek, psychologické hledisko. Jelikož jsem měl domluvenou schůzku s pány Kamilem Jindřichem a Josefem Kunešem v rozdílný čas, rozhodl jsem se zvolit rozhovor individuální. Naproti tomu skupinový rozhovor umožňuje v jeden čas pokládat otázky současně více dotazovaným, avšak hrozí vzájemná ovlivnitelnost respondentů. Upřednostnil jsem strukturovaný rozhovor před polostrukturovaným či nestrukturovaným rozhovorem. Zvolil jsem tedy dopředu

připravené otázky. Poslední členění je členění psychologické. Použil jsem výzkumný typ rozhovoru, ten se specializuje jen na holá, objektivní fakta. Nezjišťuje psychické obsahy, či se nevyužívá k ovlivňování osobnosti, jako v případě diagnostického a psychoterapeutického rozhovoru. Značnou výhodu rozhovoru vidím v navázání osobního kontaktu s dotazovanými, neboť tak je zaručena větší pravděpodobnost věrohodnosti odpovědí.³⁸

„Problémem je též způsob zpracování výsledků. Pro velkou variabilitu odpovědí téměř vylučujeme statistické metody. Z nejjednoduššího kvantitativního zpracování se uplatňuje např. frekvence výpovědí či procentuální vyhodnocení.“³⁹

4.1.3 ROZHOVOR S KAMILEM JINDŘICHEM

Pan Jindřich, potomek slavného Jindřicha Jindřicha, mě vřele přivítal a věnoval mi svůj čas, aby mě odpověděl na deset otázek. Interview se konalo 13. 12. 2013 v Městském kulturním středisku v Domažlicích.

Odpovědi jsem mírně zkrátil nebo upravil.

1. Jaký je zájem široké veřejnosti o chodskou hudbu?

Dozvěděl jsem se, že hlavním lákadlem, které se dočkají ohlasu, jsou Chodské slavnosti. Návštěvnost je napříč celou populací. Dále rodiče velice často vodí potomky do základní umělecké školy, kde mají děti možnost hrát v dětském souboru. Není prý výjimkou, když mladí dudáci začínají hrát v deseti letech.

2. Jak velká je návštěvnost koncertů chodské hudby?

Na výše zmíněné Chodské slavnosti zavítá na osmdesát tisíc návštěvníků. Z čistě folklórních společenských událostí pan Jindřich uvedl novodobou věc, a to Chodský bál. Zde se střetávají všechny spolky z Chodska, jež se zabývají folklórní činností. O zájmu těchto bálů hovoří i to, že bývá beznadějně vyprodáno.

---

³⁸ VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *METODOLOGIE A LOGIKA VÝZKUMU V HUDEBNÍ PEDAGOGICE*. Praha: Karolinum, 2002, 196 s. ISBN 80-246-0435-3.

³⁹ VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *METODOLOGIE A LOGIKA VÝZKUMU V HUDEBNÍ PEDAGOGICE*. Praha: Karolinum, 2002, s. 61 ISBN 80-246-0435-3.

3. Jaké jsou hlavní faktory zájmu nových žáků o folklórní kroužky? Hraje větší roli rodina nebo škola?

Velký zájem je prý zejména z malých vesnic, kde má folklór výborné zázemí. Například se zde dědí kroje. Rodiče pak přivádějí své ratolesti do tanečních či hudebních kroužků. Jedná se o velmi prestižní záležitost. Jejich soubory jsou přeplněny, podotýká Kamil Jindřich.

4. Jaká je preference hudebních žánrů na Domažlicku?

Dověděl jsem se, že konkrétní koncert navštěvuje vždy určitá věková skupina. Že kromě populární hudby se velkému zájmu těší hudba vážná a velice kladně je zde vnímána hudba jazzová – například bohatá návštěvnosti se těšil Bohemia Jazz fest.

5. „Žije“ hudba na Chodsku?

V Domažlicích a okolí se na několika školách vyučuje hra na dudy. Velice často se na plno místech používají chodské zpěvníky... (Pan Jindřich si posteskl, že na jižní Moravě se toto folklórní muzicírování provádí ve větším měřítku, a že například ve Strakonících již nemají generaci, která by tradici udržovala). Hudba na Chodsku „žije“ i každoročně při masopustech – tradiční je například v Postřekově.

6. Kdo je podle Vás v současné době nositelem folklóru?

Dle pana Jindřicha je to jistě mladá generace...

7. A co digitalizace chodské lidové hudby?

Jak jsem se dověděl, zde vyniká zejména Konrádyho dudácká muzika. Dále to byla Chodská vlna, která bohužel už tři roky nefunguje, a kde byl Kamil Jindřich aktivním členem. Před třemi lety to bylo Chodské oratorium o Markétě, které vzniklo pro účely Chodských slavností. Marta Skarlandtová napsala libreto a Josef Kuneš je autorem hudby. Jde o snoubení hudby a tance. „Nadaných osobností je na Domažlicku víc než dostatek,“ dodává pan Jindřich. Hudbu k tomu scénickému představení zajistila Plzeňská filharmonie.

- 8. Jaká je stylizace lidové hudby v současnosti? (Fúze žánrů či různě upravovaná historická hudba, úpravy například interpretační, nová instrumentace, harmonizace,... - Běžně se to děje na Moravě – např. Čechomor – jak to hodnotíte?)**

Odpověď splynula s odpovědí předchozí otázky.

- 9. Souvisí úpravy dudácké hudby s komercializací?**

Propagace probíhá prý jinou cestou, nedá se mluvit o záměrech komerce...

- 10. Jaké máte plány do budoucna?**

Spíše než plánem je přáním pana Jindřicha, aby „věci běžely samy“.

Nadále jsem byl obdarován CD nosičem, který byl necelých 14 dní pokřtěn. Obsahem byly vánoční chodské koledy, které nahráli profesionální hráči, upravené pro „malou selckou muziku“ – tj. Es klarinet, housle a dudy. CD obsahuje 21 písní, které mi příjemně zpestřily vánoční čas.

Po srdečném rozloučení jsem se vydal do nedaleké Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Domažlicích za panem Josefem Kunešem.

4.1.4 ROZHOVOR S JOSEFEM KUNEŠEM

Čekalo mě opět milé přivítání a já jsem znovu položil deset stejných otázek. Rovněž jsem odpovědi mírně zkrátil nebo upravil.

- 1. Jaký je zájem široké veřejnosti o chodskou hudbu?**

Dověděl jsem se, že veliký podíl na zájmu mají vlny ekonomické, sociální, či politické situace. V období socialismu byl veliký zájem o aktivní účast v této oblasti (zejména v souborové oblasti), neboť touto cestou byla možnost vycestovat do zahraničí. Po revoluci zájem výrazně klesl. Posledních pět až deset let se zájem opět zvyšuje – příkladem jsou tři dudácké muziky v Mrákově, muzika v Postřekově či Klenčí, v Domažlicích, taktéž dvě dudácké muziky a v rámci Základní umělecké školy v Domažlicích rovněž dvě muziky.

2. Jaká je návštěvnost koncertů chodské hudby?

Návštěvnost je prý velice dobrá. Paradoxem je, že většího zájmu se těší koncerty konané mimo Domažlice, kde se dudácká muzika stává běžnou, prý možná až všední záležitostí.

3. Jaké jsou hlavní faktory zájmu nových žáků o folklórní kroužky? Hraje větší roli rodina nebo škola?

Prý od každého trochu. Největší prvotní impuls dávají většinou rodinní příslušníci, úspěchu se těší i výchovné koncerty pro děti ve školkách. Pan Kuneš se domnívá, že v Domažlicích je prý až prestižní záležitostí mít potomka na hudební škole. Bohužel kvůli kapacitě školy může škola přijmout maximálně 200 nových žáků ročně a minulý školní rok jich bylo 160 odmítnuto. Z celkových 750 žáků je 6 dudáků a dvě taneční skupiny.

4. Jaká je preference hudebních žánrů na Domažlicku?

V každé rodině se preferují jiné hudební žánry a tato preference se do určité míry prý přenáší na další generaci.

5. „Žije“ hudba na Chodsku?

„Určitě žije...“

6. Kdo je podle Vás v současné době nositelem folklóru?

Především ti, co se folklóru věnují. Těžiště je hlavně díky rodičům v obcích Mrákov, Postřekov, Klenčí, kteří svoje děti vedou k zájmu o chodský folklór.

7. A co digitalizace chodské lidové hudby?

Většinou si tyto aktivity prý zajišťují samy muziky a čas od času něco vydají. Dudácká domažlická muzika, kde je pan Kuneš aktivním členem, vydala již třetí (a zatím poslední) CD folklórní hudby. Tato deska vznikla z podnětu Plzeňského rozhlasu. A tak dudácká muzika z Domažlic nahrála pro rozhlasový archív vánoční koledy.

Samotný pan Josef Kuneš uváděl jako externí zaměstnanec na vlnách Plzeňského rozhlasu vždy v neděli jednou za čtrnáct dní pořad „Špalíček lidových písní..“

8. Jaká je stylizace lidové hudby v současnosti? (Fúze žánrů či různě upravovaná historická hudba – úpravy například například interpretační, nová instrumentace, harmonizace,... - běžně se to děje na Moravě – např. Čechomor – jak to hodnotíte?)

Zde pan Kuneš zmínil Chodskou vlnu, kde byl aktivním hráčem kapely. Podotýká, že vybrali písně, jež se k „převleku do rockového kabátu hodily nejvíce“. Také se zastavil nad úvahou, že možná díky Chodské vlně, která se zaměřila na širší spektrum posluchačů, se někteří jedinci mohou dostat přímo až k ryzí formě chodské hudby.

9. Souvisí úpravy dudácké hudby s komercializací?

Prý každá hudba má svůj vývoj a u dudácké muziky tomu není jinak. Například na Domažlicku se před dvěma stovkami let hrálo na nafukovací dudy s houslemi, později se přidal klarinet. Na začátku dvacátého století začaly poměrně ve velké míře expandovat dechovky, proto musely dudácké muziky přibrat dalšího klarinetistu kvůli konkurenceschopnosti. Po druhé světové válce začaly vznikat soubory tanců a písní a následně se přidal kontrabas. Takže doba a různé faktory určovaly poptávku a možná i do jisté míry komerci. Další změnou jsou třeba i úpravy hudby pro jevištní podobu. To, aby se hudba více líbila, a tudíž se případně i upravovala, může být jistým znakem komercializace. Avšak dle slov Josefa Kuneše to nevychází z prvoplánovité myšlenky umělce. To prý vychází z jistého přetlaku potřeby a nadšení každého interpreta, ale později vlivem nejrůznějších faktorů může být hudba ovlivňována případně i komercí.

10. Jaké máte plány do budoucna?

Na podzim je dle skromných slov pana Josefa Kuneše v plánu zajet letos na podzim do Ameriky a po jedenácti letech s dudáckou muzikou uskutečnit turné po tamějších spolcích. Dalším cílem je nahrání chodských písniček pro Plzeňský rozhlas, které ještě nejsou v archivu Plzeňského rozhlasu.

4.1.5 VYHODNOCENÍ ROZHOVORU

Z poskytnutých odpovědí obou dotazovaných jsem získal následující informace: Respondenti se shodli na tom, že se v současné době chodská hudba těší velkému zájmu veřejnosti. Ve svých odpovědích pan Jindřich vyzdvihl folklórní festival Chodské slavnosti,

na který podle něj zavítá až 80 tisíc návštěvníků napříč všemi generacemi. Dle pana Kuneše zájem v posledních letech stoupá a dodává, že koncerty pořádané mimo město Domažlice mají vyšší návštěvnost. O výborném folklórním zázemí v okolních vesnicích se rovněž zmínil i pan Jindřich.

Oba dotazovaní mluvili o mladé generaci, kterou pan Jindřich dokonce označil jako nositele folklóru. Rodiče prý často vodí své potomky do Základní umělecké školy Jindřicha Jindřicha v Domažlicích. Podle Josefa Kuneše je prý až prestižní záležitostí mít svého potomka na této hudební škole.

Co se týče jejich plánů do budoucna, pan Kuneš by rád navštívil Ameriku a uskutečnil turné po tamějších spolcích. Rovněž plánuje nahrát chodské písničky pro Plzeňský rozhlas. Kamil Jindřich nekonkretizoval a jen podotkl, že by byl rád, aby vše probíhalo bez problémů.

Při tvorbě otázek pro tyto rozhovory jsem si stanovil za cíl zjistit určité informace, o kterých jsem se zmínil výše. Myslím, že se mi podařilo cíl naplnit a tyto informace od dotazovaných získat.

Na závěr této kapitoly bych rád ještě dodal, že oba pánové Jindřich i Kuneš jsou velkými nadšenci chodské lidové hudby s velikým západem pro její zachování. Bylo mi velkým potěšením, že jsem měl možnost se s nimi setkat.

4.2 VÝZKUM INFORMOVANOSTI ŠIROKÉ VEŘEJNOSTI O CHODSKÉM FOLKLÓRU POMOCÍ DOTAZNÍKU

4.2.1 ZÁMĚR VÝZKUMU

Dotazník ke zjištění informovanosti široké veřejnosti o chodském folklóru jsem se rozhodl vytvořit z toho důvodu, neboť žádný takový výzkum, jenž by zjišťoval úroveň současného povědomí lidí o chodské hudby, kteří nežijí v okolí Domažlic, zatím nebyl realizován.

4.2.2 CÍL VÝZKUMU

V předchozím rozhovoru jsem zjišťoval situaci kolem chodského folklóru prostřednictvím dotazovaných profesionálních hudebníků a hudebních organizátorů – pánů Josefa Kuneše a Kamila Jindřicha. Cílem následného dotazníkového šetření bylo zjistit povědomí široké

veřejnosti vyjma občanů z okolí Domažlic o tématice chodského folklóru v jeho různých formách a druzích.

4.2.3 METODY VÝZKUMU

„Dotazník patří spolu s rozhovorem a s testy do kategorie tzv. **explorativních metod** (z latinského *explorare* = vytěžovat), tj. metod, které získávají informace z výpovědí respondentů (*respondante* = odpovídat). **Dotazník** je určen pro hromadné získávání údajů. Je schopen oslovit velký počet respondentů, neboť je založen na písemném kladení otázek a na získávání písemných odpovědí. Skládá se ze souboru otázek či krátkých tvrzení. K nimž zkoumaná osoba uvádí konkrétní fakta, okolnosti, názory, postoje, stanoviska apod. Tím se dotazník výrazně liší od testu, který je výhradně zaměřen na zjišťování vědomostí a dovedností respondenta. V souvislosti s dotazníkem se též používá termínu **anketa**, a to zejména v sociologickém výzkumu (průzkum trhu, veřejného mínění atd.) Základní rozdíl je v tom, že při použití dotazníku se obracíme na osoby výzkumného vzorku, u ankety je výběr osob bez omezení a jejich účast je často motivována odměnou (slosování apod.)

Za **přednosti** dotazníku lze považovat zejména snadnou administraci, možnost oslovit velký počet respondentů a skutečnost, že údaje lze kvantifikovat a tudíž i snadněji zpracovávat. Využití dotazníku jako výzkumné metody má však i své **zápory**. Musíme vzít v úvahu jistou subjektivitu ve výpovědích (respondent se může stylizovat do ideální odpovědi nebo nemusí být ochoten odkrývat své skutečné postoje a soudy). Velkou nevýhodou dotazníků je i jejich malá návratnost. Vyplňuje-li respondent dotazník prezenční formou, tj. za přítomnosti tazatele, je návratnost zaručena, avšak přítomnost výzkumného pracovníka může ovlivnit výpovědi respondenta. Je-li dotazník zaslán poštou, hovoříme o jeho návratnosti tj. poměru počtu odeslaných k počtu vyplněných a vrácených dotazníků. V lepším případě bývá návratnost asi 50-60%. Někteří respondenti vrací dotazník nevyplněný, mnozí nereagují vůbec. Návratnost se zvětšuje, obdrží-li respondent i ofrankovanou obálku se zpáteční adresou.⁴⁰

---

⁴⁰ VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *METODOLOGIE A LOGIKA VÝZKUMU V HUDEBNÍ PEDAGOGICE*. Praha: Karolinum, 2002, 196 s. ISBN 80-246-0435-3.

4.2.4 REALIZACE VÝZKUMU

Dotazník jsem sestavil tak, abych zjistil, zda respondenti mají povědomí o typických chodských znacích. Dotazník obsahující osm otázek jsem během měsíců ledna až března rozeslal e-mailem svým známým a přátelům, o nichž vím, že nepocházejí z Domažlic a okolí. Hlavním důvodem, proč jsem se rozhodl k rozesílání dotazníků využít elektronickou poštu, byla ta skutečnost, že respondent může dotazník vyplnit jednoduše v klidu doma a zaslat jej bezplatně zpět.

Cílovou skupinu tvořili občané České republiky, kteří mají bydliště vzdálené více než 20 kilometrů od Domažlic. Občany z okolí Domažlic jsem záměrně z dotazovaných vyřadil z jediného důvodu. Lze předpokládat, že lidé žijící na Chodsku se s lidovou hudbou často setkávají a jejich povědomí o chodském folklóru je na jiné úrovni než u lidí, kteří žijí ve vzdálenějších oblastech. Výsledky výzkumu by tak mohly být ovlivněny.

Při tvorbě otázek jsem si rovněž stanovil způsob, jak budu zpracovávat odpovědi, a to standartními statistickými postupy, tj. vypočítáváním procentuálně správných a nesprávných odpovědí. Záměrně jsem nevolil neparametrické otázky, aby každou z nich bylo možné zvlášť vyjádřit samostatným grafem.

Časová náročnost dotazníku byla stanovena zhruba na deset minut. Předvýzkum dotazníku jsem neuskutečnil, neboť otázky by měly být srozumitelné pro všechny generační vrstvy zhruba od 15 let.

4.2.5 FORMULACE OTÁZEK

Otázky v dotazníku rozlišujeme na uzavřené, polouzavřené a otevřené. Z uzavřených neboli strukturovaných otázek, kde má respondent na výběr z několika odpovědí, jsem použil dichotomické otázky, kde bude odpovědí buď „ano“ či „ne“. Dále jsem použil otázky neparametrické (např. „Víte, jaký hudební nástroj je typický pro chodskou lidovou hudbu? Pokud ano, jaký?“). Nepoužíval jsem otázky polouzavřené či otevřené z důvodu velké variability a špatného kvantifikování následných odpovědí. Nárazníkové otázky, které mají mobilizovat pozornost respondenta, jsem taktéž nepoužil. Dotazník je velmi krátký a respondenta neunaví.⁴¹

---

⁴¹ VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *METODOLOGIE A LOGIKA VÝZKUMU V HUDEBNÍ PEDAGOGICE*. Praha: Karolinum, 2002, 196 s. ISBN 80-246-0435-3.

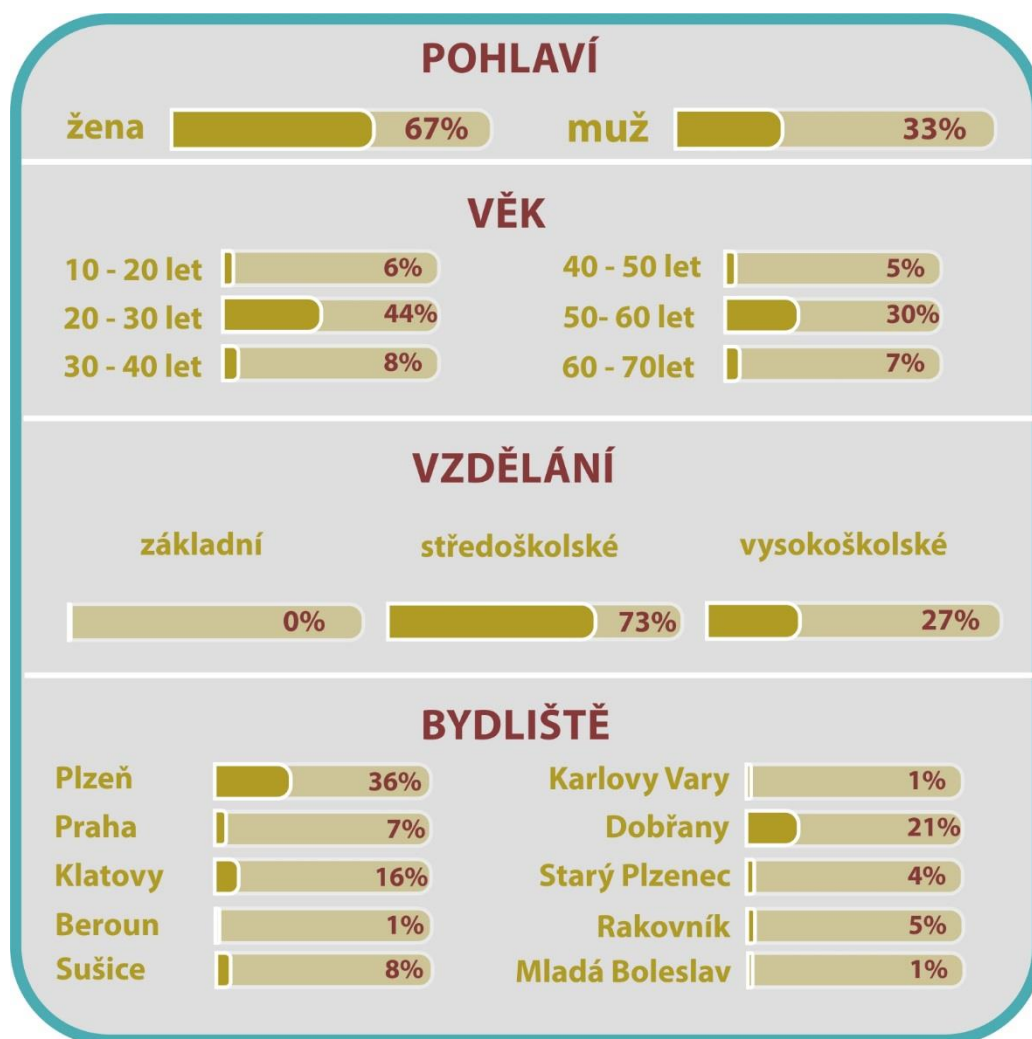
Dotazovaným bylo položeno následujících 8 otázek:

- 1) Víte, ve kterém měsíci se konají Chodské slavnosti? Pokud ano, ve kterém?
- 2) Navštívili jste někdy Chodské slavnosti?
- 3) Víte, kolikáté Chodské slavnosti se konaly v roce 2014? Pokud ano, kolikáté?
- 4) Víte, jaký hudební nástroj je typický pro chodskou lidovou hudbu? Pokud ano, jaký?
- 5) Vybavíte si jméno některého dudáka? Pokud ano, jakého?
- 6) Znáte nějaký název chodské písně? Pokud ano, které?
- 7) Byli jste někdy na koncertě dudácké muziky konaném mimo Chodské slavnosti?
- 8) Zaregistrovali jste v médiích (různých stanicích rádií, televizí,...) chodské lidové písně?

4.2.6 ANALÝZA VÝZKUMNÉHO VZORKU

Dotazníků bylo rozesláno celkem 213, přičemž výzkumu se zúčastnilo 64 respondentů. Návratnost činila tedy 30%.

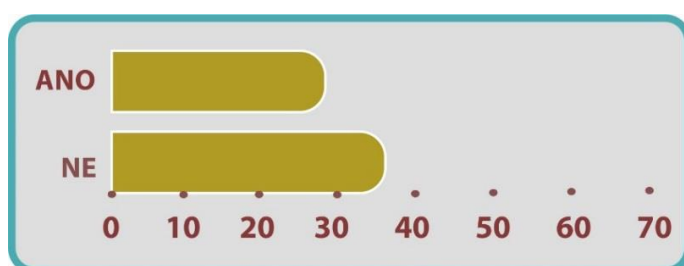
V úvodu dotazníku (viz. Příloha č. 8) měl každý respondent vyplnit údaje týkající se jeho pohlaví, věku, dosaženého vzdělání a místa bydliště. Získané informace jsem pro lepší přehlednost shrnul do následující tabulky.

Nadpoloviční většinu dotazovaných, přesněji 67%, tvořily ženy. 44% dotazníků vyplnili respondenti ve věku od 20 do 30 let, druhou nejpočetnější věkovou skupinou, která se zúčastnila výzkumu, byly osoby ve věku 50 až 60 let. Všichni dotazovaní dosáhli minimálně středoškolského vzdělání, přičemž 27% respondentů vystudovalo vysokou školu. Většina dotazovaných, konkrétně 36%, má trvalé bydliště v Plzni.

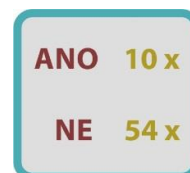
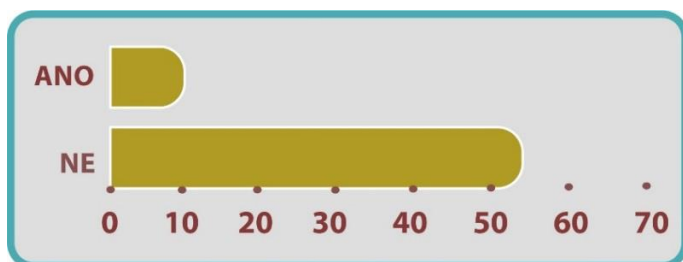
4.2.7 INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

1) Víte, ve kterém měsíci se konají Chodské slavnosti? Pokud ano, ve kterém?

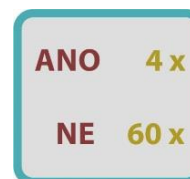
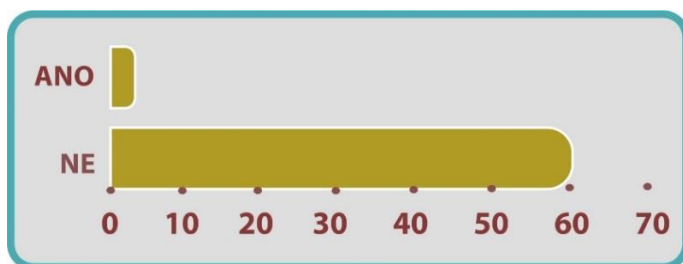
Celkem 44% dotazovaných správně uvedlo, že Chodské slavnosti se konají v srpnu.

2) Navštívili jste někdy Chodské slavnosti?

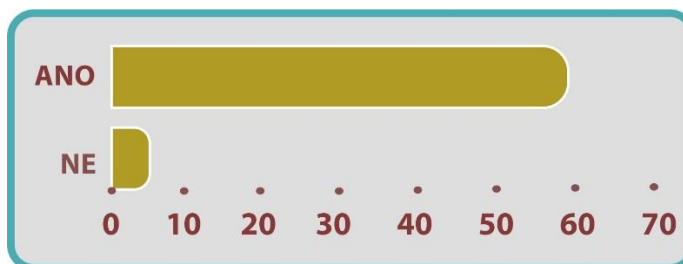
Z uvedených výsledků vyplývá, že 84% respondentů nikdy nenavštívilo Chodské slavnosti, největší národopisnou slavnost v západních Čechách.

3) Víte, kolikáté Chodské slavnosti se konaly v roce 2014? Pokud ano, kolikáté?

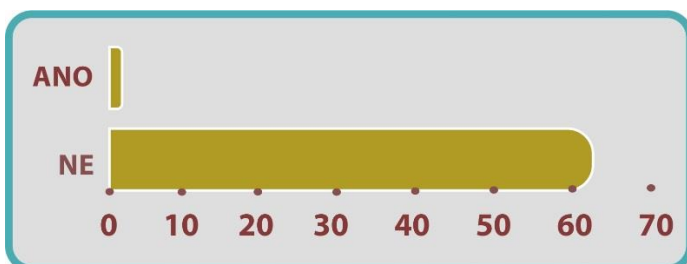
Z výše uvedených údajů je zřejmé, že pouhých 6% dotazovaných vědělo, že se v loňském roce konaly již 60. Chodské slavnosti.

4) Víte, jaký hudební nástroj je typický pro chodskou lidovou hudbu? Pokud ano, jaký?

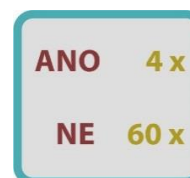
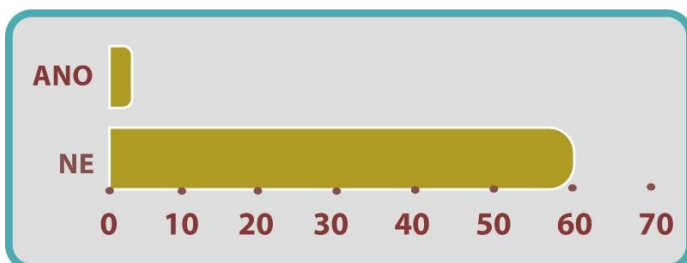
Celkem 92% dotazovaných si spojuje chodskou lidovou hudbu s dudami.

5) Vybavíte si jméno některého dudáka? Pokud ano, jakého?

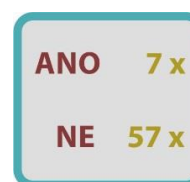
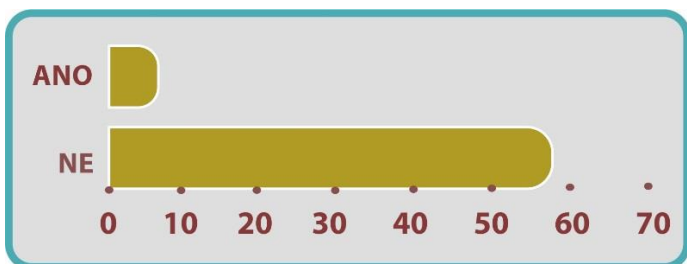
Samotní dva respondenti, tj. 3% z celkového počtu dotazovaných, si vzpomnělo na jméno některého dudáka. V dotaznících se objevila jména Konrády a Kuneš.

6) Znáte nějaký název chodské písně? Pokud ano, které?

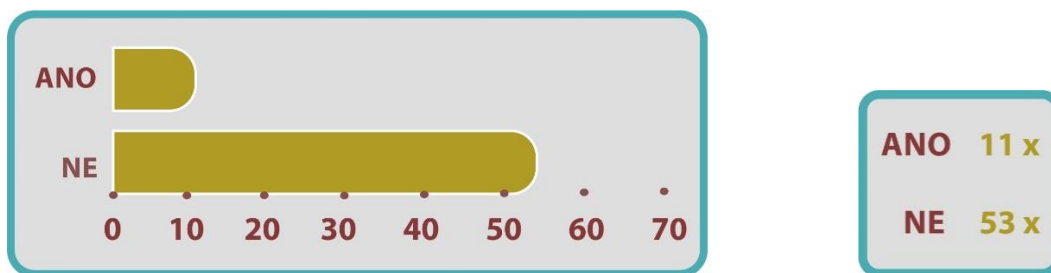
Aspoň jednu chodskou lidovou píseň si vybavilo 6% dotazovaných. Ti ve svých odpovědích uvedli písně „Na tý louce zelený“, „Ha ty svatj Vavřenečku“ a „Hdyž sem šel vod Domažlic“.

7) Byli jste někdy na koncertě dudácké muziky konaném mimo Chodské slavnosti?

Ze shromážděných odpovědí jsem zjistil, že 89% respondentů nikdy nenavštívilo žádný koncert dudácké muziky, který se konal mimo Chodské slavnosti.

8) Zaregistrovali jste v médiích (různých stanicích rádií, televizí,...) chodské lidové písně?

Celkem 17% dotazovaných se doslechlo o lidové hudbě v médiích.

4.2.8 ZÁVĚR VÝZKUMU

Výsledky výzkumu bohužel potvrdily mé očekávání. Z odpovědí na jednotlivé otázky lze vyčíst, že informovanost široké veřejnosti o tématice chodského folklóru je na nízké úrovni. Dotazník obsahoval pouze jednu otázku, ve které převažovaly kladné odpovědi nad zápornými. Otázka se týkala lidového hudebního nástroje – dud. Ve spojitosti s chodskou lidovou hudbou si zřejmě dudy vybaví i ti, kteří se o folklór hlouběji nezajímají. Na zbývajících 7 otázek vždy nadpoloviční většina dotazovaných odpověděla negativně.

Při vyhodnocování výsledků jsem se všiml ještě jedné skutečnosti. Většina kladných odpovědí, které jsem v dotaznících zaznamenal, pocházela od respondentů majících své bydliště v Klatovech. Tento fakt si vysvětluji tím, že Klatovy se nacházejí v blízkosti Chodska a tamější obyvatelé se tak mohou s chodskou hudbou setkávat častěji, než lidé pocházející ze vzdálenějších měst.

Pro zvýšení informovanosti a zájmu společnosti o chodskou lidovou hudbu bych například navrhol, aby se toto téma ve větší míře probíralo ve školách v rámci výuky hudební výchovy. Přínosem by rovněž mohly být školní exkurze do některých z institucí udržujících chodský folklór jako je například Muzeum Chodska, Muzeum Jindřicha Jindřicha, kde je možné vidět kromě hudebních nástrojů i dobové knihy a ukázky z řemesel, jímž byly Chodové proslulí, či Galerii bratří Špillarů, kteří se proslavili jako úžasní malíři, jejichž hlavními motivy byly náměty z chodského prostředí.

Jedním z popularizačních prostředků, díky němuž se chodská lidová hudba v současné době dostává mezi širší okruh posluchačů, je pořad Českého rozhlasu Plzeň nesoucí název

Špalíček lidových písní. Posluchači jej mohou naladit na svých rádiích každý všední den od 19h.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce měla za cíl zpracovat ucelenou charakteristiku lidové hudby Chodska, zmínit důležité mezníky a významné osobnosti v historii chodské hudby, představit současné dudácké muziky zachovávající chodskou tradici a zmapovat situaci týkající se informovanosti a zájmu veřejnosti o chodskou lidovou hudbu.

Během studia dané problematiky jsem se dozvěděl spoustu zajímavých informací o Chodsku, oblasti, která se rozprostírá kolem západočeského města Domažlice. Právě zde vznikl famózní a jedinečný folklór, který se vymyká všem ostatním a jenž se pyšní velmi poutavou hudbou, svéráznými texty, překrásně vyšívanými kroji, libozvučným nářečím a nezvyklými hudebními nástroji. Nikde jinde v naší vlasti nemá dudácká muzika vypěstovanou tak velkou tradici jako právě na Chodsku.

Díky rozhovorům s odborníky jsem zjistil, že lidová hudba se na Chodsku v současné době těší velkému zájmu veřejnosti. Důkazem mohou být např. Chodské slavnosti, na které každoročně zavítá přibližně 80 000 návštěvníků. Dále jsem se dozvěděl, že nositelem folklóru na Chodsku je především mladá generace.

Pomocí výzkumu jsem zjišťoval, jaká je úroveň informovanosti veřejnosti o chodské lidové hudbě. Dotazníky jsem záměrně rozeslal pouze lidem, kteří mají své trvalé bydliště vzdálené více jak 20 kilometrů od Domažlic, abych zjistil, zda je o chodskou hudbu zájem i ve vzdálenějších oblastech naší země. Výsledkem dotazníkového šetření bylo zjištění, že informovanost široké veřejnosti o tématice chodského folklóru je na nízké úrovni.

Psaní této bakalářské práce bylo velmi zajímavé a poučné. Díky ní jsem měl možnost setkat se osobně s Josefem Kunešem a Kamilem Jindřichem, čehož si nesmírně vážím. V budoucnu pro mě bude Chodsko svými písněmi, kroji, řemesly a především dudáckou muzikou velkou inspirací. Chtěl bych přispět k popularizaci tohoto kraje i v rámci svého budoucího zaměstnání. Víím, že tento kraj společně s folklórem jemu vlastním je světový unikát!

RESUMÉ

My bachelor thesis deals with the music and folklore of the Chodsko region. I grew up in a small village in the Šumava region. There were keeping many traditions as well as in Chodsko region in this village. I remember that my grandmother talked about Chodsko very often, we also sang some songs which came from Chodsko when I was a child. I have an intimate relation to this region that's why I have chosen this topic of my bachelor thesis. The thesis is divided into 3 chapters. In the beginning there is explained why I have chosen this topic and what I am going to deal with in this thesis. In the second chapter there I describe the region, people who live there, from where their ancestors had come etc. In this chapter, there is also the history of the music of the Chodsko region described, from beginning to the present. It also contains the characterization of the music and some information about current ensembles which are playing folklor music and keeping the traditions of this region nowadays. The following chapter contains an interview that I did with Kamil Jindřich and Josef Kuneš in December 2013 and also a research orientated on the public. The final conclusion sums up everything I have learned.

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Celkový výsledek dotazníkového šetření.....	45
Graf č. 2 Víte, ve kterém měsíci se konají Chodské slavnosti? Pokud ano, ve kterém?.....	45
Graf č. 3 Navštívili jste někdy Chodské slavnosti?.....	46
Graf č. 4 Víte, kolikáté Chodské slavnosti se konaly v roce 2014? Pokud ano, kolikáté?.....	46
Graf č. 5 Víte, jaký hudební nástroj je typický pro chodskou lidovou hudbu? Pokud ano, jaký?.....	46
Graf č. 6 Vybavíte si jméno některého dudáka? Pokud ano, jakého?.....	47
Graf č. 7 Znáte nějaký název chodské písně? Pokud ano, které?.....	47
Graf č. 8 Byli jste někdy na koncertě dudácké muziky konaném mimo Chodské slavnosti?.....	47
Graf č. 9 Zaregistrovali jste v médiích (různých stanicích rádií, televizí,...) chodské lidové písně?.....	48

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

KNIŽNÍ ZDROJE

BAIER, Vladimír. Lidová dudácká muzika na Domažlicku. Domažlice: Muzeum Chodska, 1991

BAŽANT, Jaromír. Česká a moravská lidová píseň - : základní seznámení s výrazovými složkami: pokyny ke správným úpravám. Plzeň, 1997.

BLÁHA, Zdeněk a ZAJÍČKOVÁ. *Lidé a lidičky hornobřízští*. Horní Bříza: Keramika Hodní Bříza, 1998.

BLÁHA, Zdeněk. *Nezapomenutelné postavy chodského folklóru*. Městské kulturní středisko v Domažlicích, 1999, 115 s. ISBN 80-850-4200-2.

České národní písně a tance: Písně duchovní : Klatovsko a Domažlicko. V Praze: nákladem B. Kočího, 1908.

EKSTEINOVÁ, Jana. *Vývoj hry dudáckých muzik na Chodsku*. 1982. 74 s. Diplomová práce. Plzeň : Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Jaroslav Fiala.

FEIFERLÍKOVÁ, Romana a Jiří BEZDĚK. *Lidové písně z Plzeňska: pro zpěv a klavír v úpravě Oldřicha Blechy : (analytické hudebně teoretické a pěvecké kapitoly, notový materiál)*. Vyd. 1. Plzeň: Artkrist, 2013, s. 13, ISBN 978-80-904364-8-0.

FEIFERLÍKOVÁ, Romana a Jiří BEZDĚK. *Lidové písně z Plzeňska: pro zpěv a klavír v úpravě Oldřicha Blechy : (analytické hudebně teoretické a pěvecké kapitoly, notový materiál)*. Vyd. 1. Plzeň: Artkrist, 2013, s. 13, ISBN 978-80-904364-8-0.

HOLUB, Dalibor, Antonín ČERNÝ a Antonín KRITZNER. *Chodsko*. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1956.

JANÁČEK, Leoš. O lidové písni a lidové hudbě: dokumenty a studie. 1. vyd. Praha: Státní nakl. krásné literatury, hudby a umění, 1955, 661 p. Janáčkův archiv. Řada 2., v. 1. [from old catalog].

KAJER, Jiří. *Vo kouzelných dudách: chodské pohádky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, 193 s.

KONRÁDY, Antonín a Ludmila FLIEGELOVÁ. *"Hdyž pukl zabečí, hned srdce poskočí, aneb, Jak jsem začal pukla mačkat--": veselé vzpomínání na muzikantský život a Konrádyho dudáckou muziku*. Domažlice: L. Fliegelová, 279 s. ISBN 978-80-260-2493-4.

KOTLANOVÁ, Lucie. *Lidová píseň Domažlicka*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. ZČU. Vedoucí práce Feiferlíková Romana, Mgr. et Mgr. Ph.D.

NEJDL, Josef. *Chodsko historické a současné: Chodenland früher und jetzt = Chod Area historical and present*. V Domažlicích: Nakladatelství Českého lesa ve spolupráci s Muzeem Chodska, 2013. ISBN 978-80-87316-39-9.

PAJER, Jiří. *Svět lidové písně*. Strážnice: Ústav lidového umění, 1989, 128 s. Metodické monografie, sv. 4

POLEDŇÁK, Ivan. *Lidová píseň a hudební výchova*. Editor František Hýbl. Olomouc: Hanex, 1997, 189 s. Musica. ISBN 80-857-8316-9.

PROCHÁZKA, Zdeněk. *Domažlice na historických vedutách, fotografiích a pohlednicích: Domažlice (Taus) auf historischen Veduten, Fotografien und Ansichtskarten = Domažlice in historic vedutas, photos and postcards*. V Domažlicích: Pro Město Domažlice vydalo Nakladatelství Českého lesa, 2006. ISBN 80-861-2567-X.

SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. KLIMEŠ, Lumír. *SLOVNÍK CIZÍCH SLOV*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství

Úsměvy z kraje pod Čerchovem. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa v Domažlicích, 2002. ISBN 68125-39-4.

VÁŇOVÁ, Hana a Jiří SKOPAL. *Metodologie a logika výzkumu v hudební pedagogice: (vysokoškolská učebnice)*. Vyd. 1. Praha, 2002. ISBN 80-246-0435-3.

VEJVODA, Zdeněk. *Plzeňsko v lidové písni: antologie historických zápisů hudebního folkloru 19. a 20. století*. 1. vyd. Praha: Folklorní sdružení České republiky, 2011. ISBN 9788090493735.

VOLÁKOVÁ, Lenka. *SBĚRATELSKÁ A UPRAVOVATELSKÁ ČINNOST JINDŘICHA JINDŘICHA (UPLATNĚNÍ JEHO PÍSNÍ NA ŠKOLÁCH)*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. ZČU. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Romaně Feiferlíkové, Ph.D.

VOLÁKOVÁ, Lenka. *SBĚRATELSKÁ A UPRAVOVATELSKÁ ČINNOST JINDŘICHA JINDŘICHA (UPLATNĚNÍ JEHO PÍSNÍ NA ŠKOLÁCH)*. Plzeň, 2011. Diplomová práce. ZČU v Plzni. Vedoucí práce Mgr. et Mgr. Romana Feiferlíková.

INTERNETOVÉ ZDROJE

<http://archiv.fos.cz/public/kapitola.phtml?kapitola=6553>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Lidov%C3%A1_hudba

<http://search.mlp.cz/cz/osoba/svacina->

rudolf/41708/?knihovna=0&knihovna=0#/ak_od=key-eq:41708&ak_o=key-eq:41708

www.ceskylid.avcr.cz/index.php/ceskylid

www.domazlice.info/

www.dudacka.cz/

www.chodskavlina.cz/cz/index.html

www.kdm-cz.eu/index.php

www.mrakovskysoubor.cz/cz/o-souboru.asp

www.muzeumbn.cz/ency-otto/

www.muzeum-chodska.com/cz

www.postrekovo.cz/cz/

www.spisovatele.cz/jindrich-simon-baar

zus-domazlice.cz/

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Mladí Chodové na Mrákovské hyjtě, 2013.....	I
Příloha č. 2: Dětský chodský kroužek folklóru na Mrákovské hyjtě, 2013.....	II
Příloha č. 3: Mladí Chodové na Mrákovské hyjtě, 2013.....	III
Příloha č. 4: Staří Chodové na Mrákovské hyjtě, 2013.....	IV
Příloha č. 5: Slovníček méně známých chodských slov (KAJER, Jiří. <i>Vo kouzelnyjch dudách: chodské pohádky</i> . 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, s.179) 1/3.....	V
Příloha č. 6: Slovníček méně známých chodských slov (KAJER, Jiří. <i>Vo kouzelnyjch dudách: chodské pohádky</i> . 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, s.180) 2/3.....	VI
Příloha č. 7: Slovníček méně známých chodských slov (KAJER, Jiří. <i>Vo kouzelnyjch dudách: chodské pohádky</i> . 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, s.181) 3/3.....	VII
Příloha č. 8: Výzkumný list – dotazník ke zjištění informovanosti široké veřejnosti o Chodském folklóru	VIII
Příloha č.9: Notový zápis písně Ha, ty svatyj Vavřenečku z Jindřichova Chodského zpěvníku.....	X

Příloha č. 1: Mladí Chodové na Mrákovské hyjtě, 2013⁴²

---

⁴² Foto vlastní

Příloha č. 2: Dětský chodský kroužek folklóru na Mrákovské hajtě, 2013⁴³

---

⁴³ Foto vlastní

Příloha č. 3: Mladí Chodové na Mrákovské hyjtě, 2013⁴⁴

---

⁴⁴ Foto vlastní

Příloha č. 4: Staří Chodové na Mrákovské hyjtě, 2013⁴⁵

---

⁴⁵ Foto vlastní

SLOVNÍČEK MĚNĚ ZNÁMÝCH CHODSKÝCH SLOV

bal, do balu — balík, do balíku
bedle — vedle
behno — bahno
běhutá voda — tekoucí voda
bírda — panský popoháněč robotníků
bírdovna — panská šatlava, temnice
borovnice — borůvky
brdo — páka na tkalcovském stavu, která svým úhozem prohazuje člunek
bryjdění — svítání
břeteno — vřeteno
bula celá všemohoucí — byla z toho celá pryč
čos — šos, náprsní kapsa
delektor — direktor, vrchní na panstvích
dráhy, na drahách — pastviny, na pastvinách
dynovat — domlouvat, nutit
fajfárna — dýmka
fěrtuch — pestrá krojová zástěra chodského ženského kroje
hin — tam
hintury — tamtudy
houba — huba, ústa
houdek — houslista dudácké muziky
hudlwání — zbytečné týrání
huk, houček — přední a zadní píšťala dud
hyjčit — houpat
hyjčedlo — plátěná houpačka pro nejmenší děcka; místo kolébky
hyjta, hyjták — návštěva, host
chapačka, na chapačku — na dračku
choud — ztrácel se, usychal nemocí
jou — ano
kahloty — kalhoty
kandůš — krojová sukně se živůtkem
kančka — tkanička
kaprhl vod regementu — svobodník od pluku
karečka — kadečka, kádě

⁴⁶ Slovníček méně známých chodských slov (KAJER, Jiří. *Vo kouzelných dudách: chodské pohádky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, s.180) 1/3

Příloha č. 6: Slovníček méně známých chodských slov 2/3⁴⁷

Kirgl — Jiří
klopit — platit
kolofant — přezdívka občanům městečka Kolovče
kontribucí — kontribuce, poplatek z dob roboty
košinka — ošatka
Krisl — Křištof
lamentací — nářek, bédování
lefko — lehce
loch — sklep
lūs — vlastní dílec lesa
lytýř — rytíř
marněči! — výraz údivu, asi jako lidičky!
mortete! — zaklení, asi jako hrome!
nedvěd — medvěd
pantlíček — stužka
parkament — pergamen
pasovalo mu to — slušelo mu to
pecedlátka — lesní šišky
peručí — klestí
pijskač — klarinetista dudácké muziky
pláno — planina, paseka
plent — zjevení, duch, strašidlo
počtapaní — majitelka klenečské dědičné pošty paní Heda Kolářová,
poslední potomek z rodu, který v Klenčí vital a hostil A. V. Suvorova
pokrūt — zkrotl
potentát — vládce
praštěnky — žluté kožené kalhoty chodského kroje
prášenice — sněhová vánice
prohodit — vyměnit
prosecí — procesí
prostírka — ubrus
proudník — prohnáný člověk, záletník
Prsa matky boží — lidový název šumavské hory Ostrý
prudina — prudký, prchlý člověk
Prunykirgl — bojovník za práva poddaných z dob roboty
přednička — přední píšťala dud, na které se hraje melodie písně
přednosta — starosta obce
přišíkuje — připraví
pūkali — kouřili z dýmek
pukl — dnešní typ dud nafukovaných měchem
půda — podlaha
půnebí — půda pod střechou

⁴⁷ Slovníček méně známých chodských slov (KAJER, Jiří. *Vo kouzelných dudách: chodské pohádky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, s.180) 2/3

půzimek — podzim
regement kanonýrá — pluk dělostřelců
rozkůčka — neposeda, veselé, vtipné děvče
rozpíčky — rozpeky, drobné žitné bochánky pečené ze zbytků chlebového těsta
ryjduvat — řídit
sadivýj — zlý, zlostný
samoslička — plaňka z plotu
sence — světnice
Sepl — Josef, Pepík
sparno — dusné horko před bouřkou
spolčata — dvojčata
strakatítka — kostičkovaná látka na všední ženský kroj
střěckuvát — plašit se
střápat — střídat
sváně — schválně
šebelil se radostí — třásl se radostí
šerkovák — bílý dlouhý mužský krojový kabát z šerkové látky
šerka — látka ze lnu a vlny
štrák — široký černý mužský klobouk chodského kroje. Nosili ženatí mužové
škyjba — skýva chleba
šlyjříř — brusič
špán — dubový nebo bukový odštěpek, kterým se dřívě svítilo
špendličtí — jehličí
štos — hranice dříví
štymuje — ladí
švatořil — švitořil
té — to je
tořna — tuřín, krmná řepa
trachtací — hostina
Tranov, Tranovo — Trhanov, obec na Chodsku, bývalé sídlo Lomikarovo
trúkat — škubat, trhat
věštrák — větrný mlýn
vorešli za klencký Soutky — zemřeli, byli pochováni na klenečském hřbitově
víje — oj u vozu
vyčepenyj — ozdobený
vydyjřit — násilně probudit
záhumence — souvislý pruh polí za stavením, za humny
zakudlená polívka — zapražena polévka
zechtěnyj — mlsný
zemskj vokúllek — zemské hranice
zeta nechtíl — nechtěl zetě
zprihat se — zdráhat se

⁴⁸ Slovníček méně známých chodských slov (KAJER, Jiří. *Vo kouzelných dudách: chodské pohádky*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1960, s.181) 3/3

Dotazník k bakalářské práci

Vyplňte následující informace:

POHLAVÍ

.....

VĚK

.....

VZDĚLÁNÍ

.....

BYDLIŠTĚ

.....

Odpovězte na následující otázky:

**1) Víte, ve kterém měsíci se konají Chodské slavnosti?
Pokud ano, v jakém?**

.....

2) Navštívili jste někdy Chodské slavnosti?

.....

**3) Víte, kolikáté Chodské slavnosti se konaly v roce 2014?
Pokud ano, kolikáté?**

.....

**4) Víte, jaký hudební nástroj je typický pro chodskou
lidovou hudbu? Pokud ano, jaký?**

.....

**5) Vybavíte si jméno některého dudáka?
Pokud ano, jakého?**

.....

**6) Znáte nějaký název chodské písně?
Pokud ano, které?**

.....

**7) Byli jste někdy na koncertě dudácké muziky
konaném mimo Chodské slavnosti?**

.....

**8) Zaregistrovali jste v médiích (různých stanicích rádií,
televizí, ...) chodské lidové písně?**

.....

24
25

Han-dul-ko, mé di-tě, já vás mám rád. Hdy-by ji šich-ni
li-di ha-ni-li, já pře-ce bez ni ne-bu-ru, já ji mji-lu-ju,
sni sr-ce dě-lim, to je po-tě-še-ní mé.

7.
Tanec: „Do kolečka.“
(Poznámka: U všech písní „Do kolečka“ zpívat – deklamovat – podle rytmu slov)
Allegro. „12“, 4. B. A. 8.

1. Ha, ty svatýj Vavře-necku, sto-jiš na pěkným ko-pečku,
vy-chá-ze-ji pan-ny z te-be ja-ko han-dě-lo-vé z nebe.

2. [: První vyšla celá bílá, ha ta druhá jen se skvíla, :]
[: ha ta třetí eště hezčí, to buľa má znyjmilyjší. :]
3. [: Štvrtá vyšla jako vobraz, hdyž mňe nechceš, hrom tě rozraz. :]
[: Hrom tě rozraz na dje strany, pro falešný mjiluvání. :] –
4. [: Šup sem, šup sem, šup sem, šup tám, eště se tě, holka, zeptám, :]
[: zeptám se tě při muzice, máš-li ke mňe věrný srce? :]
5. [: Šup sem, šup sem, šup sem, šup tám, eště se tě, holka, zeptám, :]
[: máš-li ke mňe věrnou lásku, nebo ji máš na provázku? :] –
6. [: Já sem mladý pacholček, já mám málo košiliček. :]
[: Má mjilá se za mňe stydí, že mňe pořád v jedný vidi. :]

7. [: Nestyď se, má mjilá, za mňe, já si koupím eště na dje. :]
[: Na dje tenký, na dje tlustý, šak nás Pámbů nevpustí. :]
8. [: Asli si mňe, holka, vemeš, táta nám dá mírku peněz. :] –
[: Mírku nám dá, mírku máme, mírku si jich vyděláme. :]
9. [: Co pa mňe ta láska dala, že sem se tak mladá vdala. :]
[: Dala mi muže trapjiče, von mňe mou hlavu rozluče. :]
10. [: Na tom našom houvárečku, seče chlapec votavičku. :]
[: tráva suchá, kosa tupá, chlapec seče, jen to lupá. :] –
11. [: Ty lužencký chalupnice, to sou hodný klevetnice. :]
[: Nadělaly na mňe klevet, že sem já jich podved devět. :]
12. [: Já nepodved, než tu jednu, ta je hezká, tu si vemu. :]
[: ta je hezká, nyhezkyjší, ta bure má znyjmilyjší. :] –
13. [: Koiik si mňe šátků dala, že si mňe je vyčítala? :]
[: Dala si mňe jenom jeren, vyčítáš ho celýj týden. :] –
14. [: Jak je v Luženicích hezky, rostú na rúbení švesky. :]
[: V Draženově eště lip je, rostú na zelený lipě. :]
15. [: Zez Luženc si ženu neber, mušel bys mit na ni hever. :]
[: Vona nechce ráno stávat, mušel bys ji heverovat. :]
[: Hever stojí štyry zlatý, to se žena nevyplatí. :]
16. [: Do Luženc je cesta jatá, celá trním vobepjatá. :]
[: To trníčko bíle kjete, má panenka, vorevřete! :]
17. [: Já bych ráda vorevřila, hdyby máma nebránila. :]
[: Máma brání, táta nedá, že sem eště holka mladá. :]
(V rukopise ješře velmi mnoho slov.)

8.
Tempo sousedské. „30“, 4.
mp cresc.

1. Haž e-šře je-ren-krat na voj-nu bu-rú brát,
po-věz mňe, hu-bji-čko, mám-li se dát.
2. Dyj ty se nebo ne, co je mňe po tobě,
já s tebú nebura mašřirvat.

⁴⁹ Notový zápis písně Ha, ty svatýj Vavřenečku z Jindřichova Chodského zpěvníku (Jindřichův chodský zpěvník. Díl I. Čtvrté vydání. Domažlice, 1947, s. 24 – 25)